

Witold Gieszczyński

Echa Czerwca 1976 roku na Warmii i Mazurach w świetle materiałów KW PZPR w Olsztynie

Echa Przeszłości 15, 245-300

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOKUMENTY I MATERIAŁY

Witold Gieszczyński

Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ECHA CZERWCA 1976 ROKU NA WARMII I MAZURACH W ŚWIETLE MATERIAŁÓW KW PZPR W OLSZTYNIE

Na temat Czerwca 1976 roku, który wpisuje się w „polskie miesiące”, określające kryzysy polityczne i wstrząsy społeczne w okresie PRL¹, istnieje już dosyć pokaźna literatura². Tematyka tych prac – co zrozumiałe – głównie dotyczy wydarzeń w Radomiu, Ursusie i Płocku, gdzie doszło do czynnych wystąpień robotniczych przeciw wprowadzeniu przez rząd drastycznych podwyżek cen. Jednocześnie o społecznych reakcjach w pozostałej części kraju wiadomo stosunkowo niewiele. Mam tu na myśli regiony gdzie nie odnotowano „przerw w pracy”, jak w języku propagandowym określano wówczas strajki. Jednak wydaje się, iż dla uzyskania pełniejszego obrazu ówczesnej sytuacji społeczno-politycznej w PRL jest to warunek niezbędny. Do takich regionów zaliczano Warmię i Mazury, a mówiąc dokładnie województwo olsztyńskie, gdzie przynajmniej oficjalnie społeczeństwo popierało politykę ekipy Gierka i Jaroszewicza³. Jest to o tyle istotne, że jak dotąd nie ukazała się drukiem ani jedna publikacja naukowa na temat sytuacji społeczno-politycznej o Czerwcu '76 w Olsztyńskim.

¹ Podobieństwa i różnice kryzysów społeczno-politycznych w PRL poczynając od 1956 r., a kończąc na latach 1980-1981 analizuje Jerzy Eisler w pracy *„Polskie miesiące” czyli kryzys(y) w PRL*, Warszawa 2008, ss.232.

² Najpełniejsza bibliografia na ten temat znajduje się w monografii autorstwa Pawła Sasanki, *Czerwiec 1976. Geneza, przebieg, konsekwencje*, Warszawa 2006, s. 423–441.

³ Jeżeli chodzi o publikacje materiałów archiwalnych odnoszących się do kryzysów społeczno-politycznych w PRL na terenie Warmii i Mazur to jest ich jak dotychczas stosunkowo niewiele. Do najważniejszych można zaliczyć: *Rok 1956 na Warmii i Mazurach. Wybór źródeł*, wydał B. Łukaszewicz, Olsztyn 1998, ss. 196; B. Łukaszewicz, *Marzec '68 na Warmii i Mazurach. Wybór źródeł*, KMW, 1998, nr 2, s. 245–288; idem, *Echa Grudnia '70 na Warmii i Mazurach w świetle materiałów KW PZPR w Olsztynie*, KMW, 2001, nr 2, s. 229–275. Sporo ciekawych materiałów źródłowych zamieszczono również w pracach wydanych przez olsztyńską

Edward Gierek objął stanowisko I sekretarza KC PZPR w trudnym momencie. Wskutek silnego wzburzenia społecznego, spowodowanego krwawym stłumieniem strajków robotniczych na Wybrzeżu w grudniu 1970 roku, od władzy odsunięto Władysława Gomułkę stojącego na czele partii nieprzerwanie od października 1956 roku⁴. Nowy I sekretarz KC nie tylko zewnętrznie był przeciwieństwem swojego poprzednika, ale przede wszystkim był przekonany o konieczności przeprowadzenia niezbędnych reform gospodarczych i społecznych w kraju. *Podstawowym celem polityki naszej partii i państwa w najbliższych latach – podkreślał Gierek podczas przemówienia wygłoszonego 21 lutego 1972 roku w Katowicach – jest szybsze polepszanie warunków życia ludzi pracy i zaspokajanie potrzeb społecznych. Po to, aby cel ten osiągnąć, musimy szybciej i efektywniej rozwijać podstawowe dziedziny gospodarki narodowej – przemysł, rolnictwo i usługi, skuteczniej niż uprzednio wykorzystywać zdobycze nauki i techniki, rozszerzać współpracę i wymianę gospodarczą z zagranicą*⁵. Tak więc Edward Gierek i jego współpracownicy, starając się wyciągnąć wnioski z błędów popełnionych przez poprzednią ekipę rządzącą, od początku postawili na wysoką dynamikę wzrostu gospodarczego i dochodu narodowego, co miało stworzyć podstawę dla pomyślnego wykonania najważniejszych zadań społecznych, a mianowicie stworzenia 3,5 mln nowych miejsc pracy, 18-procentowego wzrostu płac realnych i blisko 40-procentowego wzrostu spożycia, zbudowania ponad miliona nowych mieszkań oraz lepszego zaspokojenia wielu innych potrzeb społecznych społeczeństwa⁶. Jak podkreślał sam Gierek, *rachunek był prosty – modernizacja przemysłu da wysoką i nowoczesną produkcję. My z kolei te produkty dobrej jakości sprzedamy na rynku zagranicznym, co pozwoli nam spłacać w sposób harmonijny nasze długi*⁷. Były to więc zamierzenia bardzo ambitne, jednak rzeczywistość okazała się nieco bardziej skomplikowana.

Pierwsze symptomy problemów gospodarczych w Polsce wystąpiły już w 1974 roku. Ich przyczyną był zbyt mały wzrost wydajności pracy, która nie nadążała za tempem wzrostu dochodów. Nastąpiło też zjawisko tzw. przegrzania inwestycyjnego. Mimo to podczas VII Zjazdu PZPR w grudniu 1975 roku postanowiono kontynuować dotychczasową politykę społeczno-gospodarczą, której celem miała być *dalsza poprawa warunków życia narodu na gruncie*

delegaturę IPN, jednakże nie zawierają one krytycznej analizy prezentowanych dokumentów. Zob. Olsztyńska „Solidarność” 1980–1981, red. R. Gieszczyńska, Olsztyn 2008, ss. 63; R. Gieszczyńska, *Strajk w OZGraf 1981. O część drukarza, o prawdę i wiarygodność słowa*, Olsztyn 2011, ss. 175.

⁴ Szerzej: J. Eisler, *Grudzień 1970. Geneza, przebieg, konsekwencje*, Warszawa 2012, s. 424–467; idem, *Siedmiu wspaniałych. Poczet pierwszych sekretarzy KC PZPR*, Warszawa 2014, s. 275–285.

⁵ Cyt. za: *Naszym wspólnym celem: dobro Polski, pomyślność narodu i każdego obywatela*. Przemówienie E. Gierka I Sekretarza KC PZPR na spotkaniu z wyborcami w Katowicach w dniu 21 II 1972 r., Warszawa 1972, s. 7.

⁶ Ibidem. 8–9.

⁷ Cyt. za: J. Rolicki, *Edward Gierek: przerwana dekada*, Warszawa 1990, s. 74.

rozbudowy i modernizacji potencjału ekonomicznego kraju⁸. Toteż określając cele i zadania na kolejną pięcioletkę planowano, że w latach 1976–1980 produkcja przemysłowa winna wzrosnąć o 48–50 proc., natomiast globalna produkcja rolna o 15–16 proc. W porównaniu do pierwszej połowy lat siedemdziesiątych zakładano również wzrost nakładów inwestycyjnych o 37–40 proc., a przeciętnej płacy realnej o dalsze 16–18 proc.⁹ Zamierzenia te okazały się być nierealne.

Po latach analizując przyczyny Czerwca '76 Edward Gierek stwierdził, iż *opóźnione o dwa lata przykręcenie kurka inwestycyjnego spowodowało (...) ogromne przekroczenie planów inwestycyjnych. Należało więc czym prędzej wyrównać dochód narodowy wytworzony z dochodem podzielonym. Spodziewany od kilku lat wzrost wydajności pracy niestety nie nadchodził, a tym samym nie rekompensował stałego wzrostu zarobków. Wymagało to działań radykalnych, należało po prostu czym prędzej podnieść ceny, aby zrekompensować nadmierny wypływ pieniędzy*¹⁰. Tak więc można przyjąć, że władze zdawały sobie sprawę, iż w zaistniałej sytuacji operacja wprowadzenia podwyżek cen stała się konieczna. Starając się zrównoważyć dolegliwość planowanych podwyżek cen stworzono uzależniony od wysokości zarobków system rekompensat, który niemal od początku był postrzegany jako niesprawiedliwy.

Skala planowanych podwyżek była niebagatelna, ponieważ projekt przewidywał m.in. wzrost cen mięsa, przetworów mięsnych i ryb średnio o 69 proc., cukru o ponad 90 proc., masła o 60 proc., warzyw i owoców o 20 proc. oraz słodczych od 30 do 50 proc.¹¹ O założeniach planowanej „operacji cenowej” społeczeństwo zamierzano poinformować podczas mających się odbywać w całym kraju tzw. spotkań konsultacyjnych. Oficjalnie rządowy wniosek „w sprawie propozycji niektórych zmian w strukturze cen detalicznych oraz zasad rekompensaty społeczeństwu skutków tych zmian” ogłosił premier Piotr Jaroszewicz przemawiając w Sejmie 24 czerwca 1976 roku¹².

Choć od pewnego czasu społeczeństwo spodziewało się podwyżek cen, co powodowało wzmógłony wykup niektórych artykułów żywnościowych, to jednak ich skala spowodowała, że następnego dnia w wielu miejscach kraju doszło do czynnych wystąpień robotniczych, podczas których domagano się cofnięcia tej decyzji. Jak wiadomo największe rozmiary przybrały one w Radomiu, Ursusie i Płocku, gdzie siły porządkowe niezwykle brutalnie spacyfikowały robotnicze protesty¹³. Tym niemniej sytuacja nadal była bar-

⁸ Cyt. za: *O dalszy dynamiczny rozwój budownictwa socjalistycznego – o wyższą jakość pracy i warunków życia narodu. Uchwała VII Zjazdu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej*, Warszawa 1975, s. 13–26.

⁹ Ibidem, s. 13–22.

¹⁰ Cyt. za: J. Rolicki, op. cit., s. 106.

¹¹ Szerzej: P. Sasanka, op. cit., s. 114–116.

¹² TL, 1976, nr 150 z 25 VI, s. 1–3.

¹³ Fragmenty relacji Stanisława Kowalskiego, Ireneusza Gryszkiewicza i Adama Bednarczyka, [w:] *Miasto z wyrokiem*, oprac. K. Madoń-Mitzner, „Karta”, nr 25/1998, s. 43–44; Relacje Teodora Biegańskiego, Wiesława Długosza, Krzysztofa Gniadka, Zdzisława Michalskiego, Jerzego Rychlickiego, [w:] *Czerwiec 1976. Spory i refleksje po 25 latach*, pod red. P. Sasanki i R. Spałka, Warszawa 2003, s. 95–96, 103–106, 113–116, 125–128.

dzo skomplikowana, zwłaszcza że protesty spowodowane podwyżkami cen objęły znaczną część kraju. Według danych MSW w strajkach, które wybuchły 25 czerwca 1976 roku w 112 zakładach pracy na terenie 24 województw, miało wziąć udział ponad 80 tys. osób¹⁴. Władze zaniepokojone rozmiarami protestów za wszelką cenę starały się uspokoić nastroje społeczne. W tej sytuacji jeszcze 25 czerwca wieczorem prezes Rady Ministrów w specjalnym oświadczeniu wycofał rządowy projekt, co w praktyce oznaczało „utrzymanie dotychczasowych cen detalicznych artykułów żywnościowych”¹⁵.

Jednocześnie władze starały się pokazać, iż mimo niepowodzenia „operacji cenowej” cieszą się one powszechnym poparciem społecznym. W związku z tym podjęto w tym kierunku energiczne działania. Podczas telekonferencji z sekretarzami komitetów wojewódzkich PZPR, która odbyła się 26 czerwca 1976 roku Edward Gierek powiedział m. in.: *Ja uważam, że trzeba będzie od jutra, w ciągu jutra i poniedziałku odbyć we wszystkich województwach masowe wiece, wiece na kilkadziesiąt tysięcy ludzi, nawet 100 czy ponad 100 tysięcy tam gdzie towarzysze mają takie możliwości, żeby to były wiece złożone z ludzi dobranych, żeby tam byli także bezpartyjni, żeby na tym wiecu na który my wam materiału trochę podrzucimy, żebyście mogli towarzysze powiedzieć o słuszności tej właśnie decyzji, tzn. o słuszności propozycji i żebyście mogli także powiedzieć, że wy się z tym solidaryzujecie, żebyście mogli powiedzieć na tym wiecu, że nie popieracie metod chuligaństwa i metod [jak] to się mówi „narzucania” ogromnej większości klasy robotniczej, narodu woli niewielkiej grupy chuliganów. Towarzysze, mnie to jest potrzebne jak słońce, jak woda, jak powietrze*¹⁶. W tej sytuacji już wkrótce z całego kraju zaczęły napływać informacje o masowych wiecech i zebraniach, podczas których „spontanicznie” wyrażano „zaufanie i poparcie dla polityki partii”¹⁷. Jednak po latach sam Gierek przyznał, że *wiece te zostały w wielu miastach zorganizowane w sposób wręcz kabaretowy*¹⁸.

Olsztyńskie było jednym z województw, w których 25 czerwca 1976 roku nie odnotowano przerw w pracy. Jednak podobnie jak i w pozostałych regionach kraju, także i tu pogłoski o zamiarze podjęcia przez władze określonych „decyzji cenowych” były przyjmowane przez społeczeństwo z dużym niepokojem i obawą, zwłaszcza jeżeli chodzi o zakres, wielkość i termin przewidywanych podwyżek¹⁹. Oficjalnie władze partyjne przywiązywały sporą wagę do przebiegu tzw. spotkań konsultacyjnych, na których zamierzano zaprezentować argumentację, popierającą konieczność podjęcia przez rząd decyzji o podwyżkach, desygnując do wzięcia w nich udziału czołowych działaczy

¹⁴ Zob. P. Sasanka, op. cit., s. 248–258.

¹⁵ TL, 1976, nr 151/152 z 26–27 VI, s. 1.

¹⁶ APO, KW PZPR, 1141/1378, k. 124–129. Stenogram z telekonferencji I sekr. KC PZPR Edwarda Gierka z sekretarzami komitetów wojewódzkich PZPR z 26 VI 1976 r.

¹⁷ TL, 1976, nr 153, s. 1, 4; nr 154, s. 1, 4; nr 155, s. 1, 3–4; nr 156, s. 1, 9.

¹⁸ Cyt. za: J. Rolicki, op. cit., s. 109.

¹⁹ Zob. *Czerwiec 1976 w materiałach archiwalnych*. Wybór, wstęp i oprac. J. Eisler, Warszawa 2001, dok. 6, s. 86–92.

aktywu partyjnego, choć jednocześnie zwracano uwagę na ich zbyt późny termin. W rzeczywistości tzw. konsultacje społeczne miały jedynie iluzoryczny charakter, ponieważ decyzja o podwyżkach cen w praktyce już zapadła. Z tego względu władze podjęły decyzję o przerwaniu spotkań konsultacyjnych. Według danych urzędowych w województwie olsztyńskim 25 czerwca odbyło się 186 takich spotkań z udziałem 7440 osób, w tym w 113 największych zakładach produkcyjnych oraz 9 środowiskach zawodowych Olsztyna²⁰.

Choć 25 czerwca 1976 roku w Olsztyńskim nie zanotowano przypadków czynnego protestu przeciwko ogłoszonym podwyżkom cen, to – jak wynika z publikowanych dokumentów – władze w pełni zdawały sobie sprawę ze skali niezadowolenia społecznego w województwie. Mimo to zgodnie z dyrektywami KC PZPR zaplanowano zorganizowanie akcji poparcia dla centralnych władz partyjnych. Realizując to przedsięwzięcie na niedzielne przedpołudnie 27 czerwca 1976 roku zwołano wielki wiec mieszkańców województwa olsztyńskiego, który odbył się na Stadionie Leśnym w Olsztynie. Według oficjalnych danych w wiecu tym miało wziąć udział trzydzieści pięć tysięcy osób – reprezentantów różnych środowisk. Jak podkreślano, byli tam obecni zarówno robotnicy i rolnicy, inteligencja i młodzież, członkowie PZPR, ZSL, SD, ZSMP, bezpartyjni – ludzie różnych zawodów i różnego wieku²¹. Jednakże choćby ze względu na wielkość obiektu, na którym zorganizowano wiec, oficjalna liczba jego uczestników musi budzić pewne wątpliwości. W następnych dniach podobne wiece poparcia, masówki i zebrania organizowano w całym województwie olsztyńskim. Według danych oficjalnych od 27 czerwca do 1 lipca 1976 roku miało wziąć w nich udział łącznie około 150 tys. mieszkańców²².

Jednocześnie podczas zebrzań partyjnych akcentowano konieczność podjęcia działań zmierzających do poprawy zaopatrzenia rynku wewnętrznego, a w szczególności żywności. Jednak wykonanie tych zamierzeń w praktyce było mało realne, tym bardziej że zaopatrzenie rynku krajowego nie ulegało poprawie, a z czasem znacznie się pogorszyło²³. Stąd coraz częstszym widokiem w polskich miastach i wsiach były rosące kolejki przed sklepami. Panowała również coraz większa drożyzna. *De facto* oznaczało to koniec „cudu gospodarczego” ekipy Gierka, a strajki robotnicze z czerwca 1976 roku, choć zostały przez władze siłą spacyfikowane, faktycznie stały się początkiem końca jego rządów. Próba reform gospodarczych podjęta w Polsce w latach siedemdziesiątych ostatecznie zakończyła się niepowodzeniem czy wręcz katastrofą. Główną tego przyczyną był fakt, iż spętany względami ideologicznymi, narzucony system ekonomiczny po prostu działał nieefektywnie. Także sam Gierek nie rozumiał procesów gospodarczych, przez co jego ekipa popeł-

²⁰ APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 31. Plan polityczno-organizacyjnych działań KW PZPR w Olsztynie w lipcu i sierpniu z 8 VII 1976 r.

²¹ GO, 1976, nr 146 z 28 VI, s. 1-2; ibidem, nr 147 z 29 VI, s. 1-2.

²² APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 31. Plan polityczno-organizacyjnych działań KW PZPR w Olsztynie w lipcu i sierpniu z 8 VII 1976 r.

²³ Zob. *Czerwiec 1976 w materiałach archiwalnych...*, dok. 39, s. 216-217.

niła kardynalne błędy, które w konsekwencji na długie lata doprowadziły do zapaści gospodarczo-finansowej państwa. W stosunkowo krótkim czasie doprowadziło to do wybuchu niezadowolenia społecznego, którego konsekwencją był Sierpień '80 i powstanie „Solidarności”.

* * *

Dokumenty proweniencji partyjnej stanowią dzisiaj najbogatszy, a także najważniejszy zbiór materiałów archiwalnych na temat Czerwca '76 na Warmii i Mazurach, które zachowały się do naszych czasów. Poniżej dokonano wyboru 29 dokumentów z zespołu KW PZPR przechowywanego w zasobie Archiwum Państwowego w Olsztynie, które dotychczas w ogóle nie były publikowane. Są to m.in. informacje bieżące, protokoły, plany działań polityczno-organizacyjnych, notatki, rezolucje, oceny, dalekopisy, itp. Ze względu na treść oraz wystawcę dokumenty te można uznać za dość jednostronne, a zgodnie z warsztatem naukowym należałoby je skonfrontować z innymi materiałami źródłowymi, np. dokumentami wytworzonymi przez SB, a zwłaszcza z dokumentami zawierającymi niezależne świadectwo ówczesnych wydarzeń. Jednak jest z tym pewien kłopot, ponieważ, jak wynika z dotychczasowych ustaleń, do dnia dzisiejszego zachowało się ich stosunkowo niewiele. W tej sytuacji wartość materiałów wytworzonych przez „przewodnią siłę polityczną” PRL mimo wszystko wydaje się być oczywista, tym bardziej że wśród publikowanych dokumentów – obok podobnych do siebie sztamkowych, przesiąkniętych partyjną nowomową – nie brakuje także i takich, które zawierają zaskakujące, jak na ówczesne czasy, trzeźwe oceny i krytyczne sformułowania.

Poszczególne dokumenty mają numer porządkowy, nagłówek, legendę oraz ewentualne przypisy. Elementami nagłówek są: data, miejsce wystawienia, informacja określająca rodzaj dokumentu oraz wystawcę i odbiorcę. Zamieszczona pod spodem legenda zawiera nazwę archiwum, sygnaturę akt, numerację kart, a także określa formę zewnętrzną dokumentu. Warto zaznaczyć, że starano się nie ingerować w treść dokumentów, aby zachować styl oryginału, a konieczne ingerencje podano w nawiasach kwadratowych. Dopiski odręczne na dokumentach zaznaczono kursywą. Zamieszczono również wykaz skrótów²⁴. Jednocześnie chciałbym podziękować tym wszystkim, którzy na etapie przygotowania niniejszej publikacji udzielili mi cennych uwag, wskazówek i sugestii.

²⁴ Wykaz skrótów: APO – Archiwum Państwowe w Olsztynie; ART – Akademia Rolniczo-Techniczna; BP – Biuro Polityczne; FJN – Front Jedności Narodu; GO – Gazeta Olsztyńska; GS – Gminna Spółdzielnia; KC – Komitet Centralny; KG – Komitet Gminny; KM – Komitet Miejski; KM-G – Komitet Miejsko-Gminny; KMIP – Komitet Miasta i Powiatu; KM-W – Komunikaty Mazursko-Warmińskie; KU – Komitet Uczelniany; KW – Komitet Wojewódzki; KZ – Komitet Zakładowy; MHWiU – Ministerstwo Handlu Wewnętrznego i Usług; MO – Milicja Obywatelska; MSW – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych; NRD – Niemiecka Republika Demokratyczna; OOP – Oddziałowa Organizacja Partyjna; ORMO – Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej; OSM – Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska; OZGraf – Olsztyńskie Zakłady Graficzne;

DOKUMENTY**Nr 1**

1976 czerwiec 22, Olsztyn. Informacja sekretarza KW PZPR w Olsztynie Seweryna Bidzińskiego dla KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
W a r s z a w a [...]

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje: w województwie, w zakładach produkcyjnych i przedsiębiorstwach oraz na wsi utrzymuje się dobra atmosfera społeczno-polityczna. Załogi zakładów pracy bez większych zakłóceń realizują zadania produkcyjne. Trudności odczuwa się w zakresie dostaw niektórych surowców i detali do produkcji (w Warmińskiej Fabryce Maszyn Rolniczych „Warfama” w Dobrym Mieście, Fabryce Mebli, spółdzielczości pracy itp.). Trudności zaopatrzeniowe nie sprzyjają rytmicznej realizacji zadań produkcyjnych.

Trudną sytuację notujemy w zakresie zaopatrzenia ludności w mięso i jego przetwory, drób, ryby, warzywa i owoce. Dobre jest zaopatrzenie w wyroby mleczarskie. Notujemy powszechne narzekania na temat wysokich cen warzyw i owoców, np. ceny wyjściowe czereśni, truskawek, pomidorów i ogórków, ubiegłorocznych jabłek – około 60 zł za kilogram. Niemal w każdym środowisku toczą się dyskusje i spekulacje na temat podwyżki cen. Obserwujemy atmosferę wyczekiwania na podwyżkę o ile i co zdrożeje. Mówi się, że na najbliższym posiedzeniu Sejmu premier zapowie co i o ile zostanie podwyższone, a co obniżone.

W środowiskach robotniczych OZOS-u, kolejarzy, pracowników rolnych mówi się i dyskutuje na temat rekompensaty finansowej dla osób o najniższych źródłach dochodu, o ile ulegną zmianie ceny artykułów spożywczych. W środowisku inteligencji często notujemy stwierdzenia, że „w Polsce nie opłacało się oszczędzać na wyżywieniu, gdyż brak było artykułów o charakterze konkurencyjnym”.

Obserwujemy duży niepokój co do przyszłych cen, zwłaszcza w grupie osób o najniższych źródłach dochodu., np. mówi się, że 1 kg schabu kosztować będzie 100 zł, szynki 200 zł. W mieście Kętrzynie i Ostródzie oraz Olsztynie odnotowaliśmy nieco wzmóżony wykup artykułów spożywczych. Powszechnie nie pochwalane są tendencje wykupu artykułów spożywczych. Przytacza się przykład, że na Węgrzech wcześniej

OZOS – Olsztyńskie Zakłady Opon Samochodowych; PGR – Państwowe Gospodarstwo Rolne; PKO – Powszechna Kasa Oszczędności; PKP – Polskie Koleje Państwowe; POM – Państwowy Ośrodek Maszynowy; POP – Podstawowa Organizacja Partyjna; PRL – Polska Rzeczpospolita Ludowa; PZPR – Polska Zjednoczona Partia Robotnicza; RM – Rada Ministrów; RR – Rada Robotnicza; RZ – Rada Zakładowa; SB – Służba Bezpieczeństwa; SD – Stronnictwo Demokratyczne; SKR – Spółdzielnia Kółek Rolniczych; TL – Trybuna Ludu; UM – Urząd Miasta; WPB – Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Budownictwa; WSP – Wyższa Szkoła Pedagogiczna; WSS – Wojewódzka Spółdzielnia Spożywców; WZGS – Wojewódzki Zarząd Gminnych Spółdzielni; ZHP – Związek Harcerstwa Polskiego; ZNTK – Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego; ZPO – Zakłady Przemysłu Odzieżowego; ZSL – Zjednoczone Stronnictwo Ludowe; ZSMP – Związek Socjalistycznej Młodzieży Polskiej; ZSRR – Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich; ZZ – Zarząd Zakładowy.

zapowiedziano podwyżkę niektórych dóbr konsumpcyjnych, wierząc ludziom i przygotowując psychologicznie do podwyżki, a u nas niepotrzebnie robi się z tego tajemnicę (środowisko inteligencji technicznej w Olsztynie). Aktywistki partyjne stwierdzały, że zdecydowana większość kobiet w rozmowach stwierdza „chyba decyzje o podwyżce są słuszne, niech będzie droższe mięso, ale możliwe do kupienia, bez łamania kości w kolejkach”. Są również oczekiwania w niektórych grupach społeczno-zawodowych (nauczycieli, lekarzy), że obniżone zostaną ceny niektórych artykułów przemysłowych. Wydarzeń incydentalnych nie odnotowano.

Olsztyn, dnia 22.06.[19]76

sekretarz KW PZPR
-/ Seweryn Bidziński²⁵

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 5-6, mps, oryginał

Nr 2

1976 czerwiec 23, Olsztyn. Informacja sekretarza KW PZPR w Olsztynie Seweryna Bidzińskiego dla KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
W a r s z a w a

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje: w województwie utrzymuje się nadal dobra atmosfera społeczno-polityczna. Załogi zakładów produkcyjnych pracują bez zakłóceń. I tak – załoga Morąskich Zakładów Odlewniczych w Morągu wykonała zadania I półrocza i dostarczy dodatkową produkcję do końca czerwca wartości 1,5 miliona złotych. Podjęto we wszystkich zakładach produkcyjnych działania organizacyjne w celu zapewnienia rytmiki produkcji na okres urlopowy i pełnego wykonania zadań.

Coraz powszechniej mówi się w kolejkach sklepowych, pociągach i zakładach produkcyjnych na temat podwyżki cen artykułów spożywczych, zwłaszcza mięsa, samochodów, elektryczności, gazu, mebli i niektórych usług (motoryzacyjnych). Nie obserwujemy paniki i wykupu podstawowych artykułów spożywczych. Odnotowaliśmy zwiększoną sprzedaż cukru, mąki, ryżu na terenie Kętrzyna, Mragowa, Stawigudy. Powszechnie notujemy narzekania na stan zaopatrzenia w mięso i jego przetwory, np. w Olsztynie codziennie przed sklepami ustawiają się kolejki od wczesnych godzin rannych, często do sklepów wpuszcza się po kilka osób, przy tym notujemy złośliwe komentarze i uwagi. Na przykład „co z tym mięsem w 30 lat po wojnie?”, „do czego doszliśmy”, „robotnikowi każe się pracować, a co on ma jeść”, „co mam dać dzieciom jeść, jeśli nie dostanę kawałka mięsa?”, „i znów będę miała awanturę w domu, bo nie dostałam kawałka mięsa”.

W Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Komunikacji Miejskiej odnotowaliśmy dyskusje kierowców na temat podwyżek cen na artykuły spożywcze i przy tym wyrażane obawy, że najbardziej dotknięte zostaną rodziny o najniższych źródłach dochodu.

²⁵ Seweryn Bidziński (ur. 1924), s. Stanisława, czł. PPR/PZPR, przew. WKKP, czł. egzekutywy (1971–1976), sekr. KW PZPR w Olsztynie (1975–1976).

Na terenie Morağa emeryci stwierdzali, że „chyba nastąpi wymiana pieniędzy, gdyż wartość ich obniża się”. W Biskupcu natomiast niektórzy autochtoni stwierdzali, że „dotkliwe braki wędlin i mięsa odczuwane będą nawet po podwyżce, gdyż coraz więcej będzie wywozić się do RFN”. W Mrağowie natomiast turyści zagraniczni niepoehlebnie komentują braki mięsa w sklepach i śmieją się ze stanu zaopatrzenia.

Niemal w każdym środowisku notujemy głasy, że osoby najniżej zarabiające otrzymają z [tego] tytułu podwyżki. Wrogich wypowiedzi nie odnotowaliśmy.

Olsztyn, dnia 23 czerwca 1976 roku

SEKRETARZ KW PZPR
Seweryn BIDZIŃSKI

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 8-9, mps, oryginał

Nr 3

1976 czerwiec 23, Olsztyn. Protokół nr 11/76 posiedzenia egzekutywy KW PZPR w Olsztynie (fragmenty)

PROTOKÓŁ Nr 11/76

Z posiedzenia Egzekutywy KW PZPR w Olsztynie²⁶ odbytej w dniu 23 czerwca 1976 roku.

[...] Z ramienia KC PZPR uczestniczył tow. Józef Tejchma²⁷ – członek Biura Politycznego KC, wicepremier PRL.

Porządek obrad:

1. Sprawa zmian poziomu i struktury cen oraz ich rekompensata.
2. Sprawy organizacyjne.

Posiedzeniu przewodniczył tow. Leon Kłonica²⁸ – I sekretarz KW, który po zapoznaniu z porządkiem obrad poprosił o zabranie głosu tow. Józefa Tejchmę.

Na wstępie poinformował on, że w całym kraju w dniu dzisiejszym zwołano posiedzenia Egzekutyw KW, w celu omówienia propozycji zmian poziomu i struktury cen oraz ich rekompensaty. Wiadomość ta nie jest zaskoczeniem, bo były już wcześniejsze oficjalne zapowiedzi przez Kierownictwo Partii i Rządu.

²⁶ Na posiedzeniu, które odbyło się 23 VI 1976 r. obecni byli następujący członkowie egzekutywy KW PZPR w Olsztynie: Mieczysław Bełcik, Wincenty Chełchowski (sekr. KW PZPR), Janina Duliniec, Józef Górski, Bohdan Grabowski, Marianna Grucela, Leon Kłonica (I sekr. KW PZPR), Aleksander Kozak, Mieczysław Łomanowski, Tadeusz Misztal, Włodzimierz Mokrzyszczak, Józef Mucha, Sergiusz Rubczewski (wojewoda olsztyński), Jan Skarżyński, Jerzy Szymański, Edmund Wojnowski (sekr. KW PZPR), Michał Żuk, natomiast nieobecni byli: Seweryn Bidziński, Nikodem Boros, Andrzej Gerszberg i Henryk Święcicki.

²⁷ Józef Tejchma (ur. 1927), czł. BP KC PZPR (1968–1980), wiceprezes Rady Ministrów (1972–1979), minister kultury i sztuki (1974–1978).

²⁸ Leon Kłonica, (ur. 1929), inż. rolnik, absolwent kortowskiej WSR, czł. egzekutywy (1971–1977), sekr. (1971–1975), następnie I sekr. KW PZPR w Olsztynie (1975–1977), czł. KC PZPR (1975–1981), poseł na Sejm PRL (1976–1980), minister rolnictwa (1977–1981).

Postawienie tej sprawy do realizacji możliwe jest dopiero teraz i publicznie zostanie podane do wiadomości z pierwszego dnia posiedzenia Sejmu tj. 24 czerwca [19]76 r. o godz. 19.30 przez tow. Piotra Jaroszewicza²⁹ w dzienniku telewizyjnym.

Przechodząc do meritum sprawy omówił efekty polityki socjalnej partii po VI Zjeździe³⁰, w wyniku czego nastąpił duży wzrost siły nabywczej ludności (skokowy), a sytuacja w rolnictwie była bardzo różna, bo lata 1974–75 to okres nieurodzajów i trzeba było produkować żywiec na paszach z importu. Stanowi to [bardzo] duże obciążenie eksportu. Dlatego też dalsza dynamika spożycia mięsa po 3,5 kg na osobę rocznie jest niemożliwa, a zakłada się przyrost spożycia 2 kg na mieszkańca rocznie. I to jest podłożem zmiany struktury i poziomu cen na mięso i inne artykuły.

Nowe ceny na szereg artykułów żywnościowych, które spowodują o 15% wzrost kosztów utrzymania, zostaną zrekompensowane dodatkami do pracy, wzrostem rent, zwiększonymi zasiłkami rodzinnymi i stypendiami szkolnymi.

Mówiąc o wzroście produkcji rolniczej scharakteryzował nowe, wyższe ceny skupu płodów rolnych, a z drugiej strony podniesione ceny na środki produkcji i usługi rolnicze.

Pytania i uwagi

- Czy wprowadzi się nowe ceny w zbiorowym żywieniu?
- Nie powinni otrzymać rekompensaty przy zmianie cen ludzie z marginesu społecznego,
- Jaki będzie wpływ zmian cen na dewaluację złotówki?
- Cena chleba, a duże jego marnotrawstwo,
- Ceny samochodów,
- Dużo komentarzy na tematy podwyżki płac w MO i wojsku,
- Czy będą możliwe ulgi z tytułu budownictwa na wsi?
- Czy będzie pod dostatkiem artykułów po nowej cenie?
- Czy nie ulegną zmianie czynsze mieszkaniowe?

Odpowiedzi na zgłaszane pytania udzielił tow. Tejhma, po czym raz jeszcze stwierdził, że zamierzenia kierownictwa Partii i Rządu w omawianej sprawie są bardzo rozważne i uczciwe i z tym głębokim przekonaniem należy upowszechnić je wśród społeczeństwa.

Tow. Leon Kłonica – poinformował, że praca w województwie przebiega bez zakłóceń, ale dyskusja na tematy cenowe coraz bardziej powszechnieje. Mówią ludzie, że obok zmiany cen dokonanych oficjalnie, będą także zmiany cen bez zapowiedzi (ukryte).

Ogólnie widzi się jakby zmęczenie dyskusją nad cenami, a coraz więcej notujemy *opinii*, że zamierzenia *cenowe* są zasadne, konieczne i słuszne. Zadaniem tak instancji, jak i całej partii w województwie jest utrzymać dobry klimat w bieżącym tygodniu i na dalszą przyszłość. Sekretariat KW dysponuje planem działania, z którego konkretne zadania wynikają dla członków Egzekutywy KW, aparatu partyjnego i szerokiego aktywu FJN. [...]

I sekretarz KW PZPR
Leon KŁONICA

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/440, k. 188-190, mps, oryginał

²⁹ Piotr Jaroszewicz (1909–1992), polityk, gen. dyw. LWP, działacz komunistyczny, czł. BP KC PZPR (1964–1980), prezes Rady Ministrów PRL (1970–1980).

³⁰ VI Zjazd PZPR obradował w Warszawie w dniach 6–11 XII 1971 r.

Nr 4

1976 czerwiec 23, Olsztyn. Plan polityczno-organizacyjnych działań zabezpieczających przeprowadzenie zmian cen opracowany przez Sekretariat KW PZPR w Olsztynie

T a i n e**P l a n**

polityczno-organizacyjnych działań zabezpieczających przeprowadzenie zmian cen

Podstawowym celem polityki partii nakreślonej na VI, potwierdzonej oraz rozwiniętej na VII – Zjazdach PZPR³¹, jest systematyczne podnoszenie materialnego bytu i poprawa warunków społecznych ludzi pracy.

Realizacja strategii dynamicznego rozwoju Polski stworzyła podstawy i przesłanki do budowy w naszym kraju rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego.

Warunkiem dalszego wzrostu poziomu życia i pełniejszego zaspokajania rosnących potrzeb społeczeństwa jest obok dynamicznego rozwoju sił wytwórczych w przemyśle i rolnictwie:

– racjonalne i maksymalnie pełne wykorzystanie wszystkich materialnych i ludzkich zasobów dalszego społeczno-gospodarczego rozwoju;

– ukształtowanie struktury spożycia większości towarów, w tym produktów żywnościowych przy pomocy realicji ich cen odpowiadających społecznym kosztom produkcji;

– dalszy wzrost produkcji towarów i usług, wzbogacenie ich asortymentu, podniesienie wartości użytkowych, nowoczesności, estetyki poprzez pełniejsze stosowanie wobec producentów bodźców materialnego zainteresowania;

– pełniejsze zaspokojenie wzrastającego wciąż zapotrzebowania w miarę dynamicznie zwiększających się dochodów ludności na artykuły konsumpcyjne, szczególnie mięso i jego przetwory, drogą niwelowania dysproporcji pomiędzy tempem rozwoju rolnictwa i przemysłu spożywczego a wzrostu zapotrzebowania na artykuły żywności;

– ugruntowanie takiej polityki ekonomicznej i społecznej, by wzrost dochodu jednostki społeczeństwa wynikał z wyższej indywidualnej i społecznej wydajności pracy.

W związku z założoną koniecznością zmian cen wynikającą z powyższych przesłanek zapowiedzianych już w uchwałach VII Zjazdu PZPR zaistniała potrzeba organizacyjno-politycznego zabezpieczenia w województwie tych decyzji. W działaniu tym będziemy mierzyli do:

– uzyskania wśród społeczno-politycznego aktywu w województwie, miastach, miasto-gminach i gminach postawy aktywnego poparcia w stosunku do decyzji dotyczących zmian cen i gotowości wdrożenia tych decyzji w życie,

– doprowadzenie do świadomości podstawowych środowisk ludzi pracy w miastach i wsiach województwa celowości takich decyzji, jako nieodzownego warunku dalszego rozwoju Polski oraz dalszej poprawy życia ludzi pracy.

³¹ VII Zjazd PZPR obradował w Warszawie w dniach 8–12 XII 1975 r.

W związku z powyższym zakładamy następujące działania:

I. W Komitecie Wojewódzkim

1. W dniu 23.06.1976 r. o godz. 10.00 odbyć posiedzenie Egzekutywy KW z udziałem członków i zastępców członków KC z porządkiem dziennym:

- informacja przedstawiciela KC;
- zadania członków Egzekutywy KW w najbliższym okresie czasu.

2. W dniu 23 bm. o godz. 14.00 odbyć spotkania sondażowe w Zakładach Opon Samochodowych „Stomil” oraz gminie Bartoszyce z udziałem czołowego aktywu. W spotkaniach tych ponadto udział wezmą – przedstawiciele KC PZPR:

- sekretarz KW Tow. Wincenty Chełchowski³² w „Stomilu”,
- członek Egzekutywy kier[ownik] Wydz[iału] Rol[nego] i Gospodarki Żywnościowej Tow. Mieczysław Łomanowski³³ w Bartoszczach.

3. Dnia 23.06.br. o godz. 17-tej odbyć spotkanie z urzędującymi członkami Komisji Porozumiewawczych Partii i Stronnictw Politycznych – ZSL i SD zgodnie z wytycznymi Wydziału Organizacyjnego KC z czerwca 1976 roku. Odpowiedzialny I Sekretarz KW Tow. Leon Kłonica.

4. W dniu 24 bm. o godz. 8.00 odbyć spotkanie z pracownikami politycznymi KW nt. a/ przygotowanie i przeprowadzenie narad sekretarzy POP oraz spotkań konsultacyjnych w zakładach pracy i środowiskach,

b/ najbliższe zadania instancji organizacji partyjnych. Odpowiedzialny Sekretarz KW Seweryn Bidziński.

5. W dniu 24 bm. o godz. 10.00 przeprowadzić naradę aktywu KW wyznaczonego do obsługi zebrań sekretarzy POP w rejonach.[...]

6. W dniu 24 bm. o godz. 15-tej we wszystkich rejonach odbyć spotkania sekretarzy POP obsługiwane przez aktyw KW³⁴.

Sekretarze POP powinni zostać poinformowani o:

- planowym wystąpieniu Premiera w Sejmie oraz głównych kierunkach tego przemówienia i argumentach przemawiających za przyjęciem proponowanych decyzji,
- tym, gdzie KW organizować będzie w dniu następnym konsultacje oraz celu tych konsultacji,
- obowiązkach aktywu partyjnego w zakładach i instytucjach, w których formalnie konsultacji nie będzie, a gdzie należy podjąć dyskusje indywidualne,
- tym, że we wszystkich POP, nie zwołując zebrań partyjnych, poinformować członków partii jaką powinni prezentować postawę i obowiązkach jakie na nich w tych dniach spoczywają,

³² Wincenty Chełchowski (ur. 1926), s. Adama, czł. PPR/PZPR, I sekr. KP PZPR w Bartoszczach, następnie radny WRN w Olsztynie i z-ca przew. PWRN (1970–1973), czł. egzekutywy (1969–1971, 1973–1978), sekretarz KW PZPR (1973–1978).

³³ Mieczysław Łomanowski (ur. 1926), s. Felicjana, czł. egzekutywy (1975–1981), czł. KW PZPR (1969–1971, 1973–1981).

³⁴ Wykaz narad sekretarzy POP obsługiwanych przez członków egzekutywy KW PZPR w Olsztynie dn. 24 VI 1976 r., sporządzony przez Wydz. Organizacyjny KW PZPR: KMiG Bartoszyce – Sergiusz Rubczewski, KMiG Iława – Nikodem Boros, KMiG Kętrzyn – Józef Mucha, KMiG Lidzbark – Jerzy Szymański, KMiG Morąg – Mieczysław Łomanowski, Olsztyn miasto – Józef Górski, Edmund Wojnowski, Marianna Grucela, Wincenty Chełchowski, Tadeusz Misztal, KMiG – Ostróda – Włodzimierz Mokrzyszczak, KMiG Szczytno – Bohdan Grabowski, KMiG Barczewo – Michał Żuk, KMG Korsze – Aleksander Kozak, KG Miłomłyn – Janina Duliniec, KG Sorkwity – Jan Skarżyński.

– konieczności spotkania się przed transmisją telewizyjną przemówienia Premiera, z aktywem POP (lub egzekutywą POP) w czasie którego należy poinformować o transmisji i zamierzonych decyzjach ustalając plan działania na najbliższe dni.

7. W dniu 25 bm. o godz. 8.00 przeprowadzić w KW PZPR naradę aktywu przewidzianego do przeprowadzenia konsultacji:

- w miastach, miasto-gminach i gminach³⁵,
- w zakładach pracy (ok. 120),
- w środowiskach.

8. W dniach 25 bm. i do godz. 13-tej 26.06. w zakładach przemysłowych, budowlanych, komunikacyjnych oraz z aktywem niektórych miast, gmin i środowisk prowadzić konsultacje w grupach aktywu nie przekraczających 50 osób.

W zakładach konsultacją objąć:

- członków KZ, RZ, Zarządu ZSMP,
- sekretarzy POP (OOP), przewodniczących RO,
- grupę robotników, w tym bezpartyjnych,
- kierownictwo zakładów i wydziałów oraz w miarę możliwości mistrzów i grupowych partyjnych.

W gminach w konsultacji powinni uczestniczyć:

- członkowie KM oraz instancji miejskich SD,
- kierowniczy aktyw ZSMP,
- kierownicy, pracownicy UM oraz aktyw gospodarczy,
- aktyw społecznych organizacji,
- w mieście Olsztynie ponadto organizować konsultacje w środowiskach: pracowników budownictwa, pracowników służby zdrowia, pracowników oświaty oraz ART i WSP.

Konsultacje powinny:

- głębiej umotywić propozycje przedstawione w sejmowym wystąpieniu Premiera,
- służyć wyjaśnieniu wątpliwości i uzyskaniu dla tych propozycji aktywnego poparcia.

Konsultacje przeprowadzi aktyw KW na podstawie ulotki opracowanej przez Wydział Pracy Ideowo-Wychowawczej KC, przemówienia sejmowego Premiera, artykułów i komentarzy prasowych oraz dostarczonych aktywowi materiałów wojewódzkich.

W zakładach pracujących na zmianę, zatrudniających większą liczbę pracowników, konsultacje prowadzić systemem rotacyjnym w poszczególnych wydziałach, oddziałach produkcyjnych i zmianach.

³⁵ Wykaz pracowników KW PZPR w Olsztynie przewidzianych do przeprowadzenia konsultacji w miastach, miasto-gminach i gminach województwa olsztyńskiego 25 VI 1976 r.: KM Biskupiec – Marek Pawłowski, KM Dobre Miasto – Władysław Strot, KM Morąg – Mieczysław Łomanowski, KM Szczytno – Bohdan Grabowski, KMG Olsztynek – Stanisław Piotrowski, KMG Reszel – Franciszek Wajs, KMG Sępólno – Andrzej Moździerz, KG Dąbrówno – Marian Luterek, KG Dywity – Stanisław Borawski, KG Dźwierzuty – Józef Struczewski, KG Janowo – Kazimierz Rudowski, KG Jedwabno – Wojciech Smoliński, KG Jonkowo – Jan Wernio, KG Kiwity – Stanisław Gapiński, KG Lidzbark – Tadeusz Podgórnny, KG Lubomino – Bernard Kustos, KG Łukta – Bronisław Karpiak, KG Małdyty – Stanisław Maluszcak, KG Miłakowo – Eugeniusz Sierakowski, KG Purda – Cecylia Rainko, KG Szkotowo – Eugeniusz Emilian, KG Świątki – Waclaw Jarocki, KG Wielbark – Jan Sielczak.

9. Problemy sprawnego zaopatrzenia ludności i pracy handlu w okresie kampanii:

– w dniu 25.06. godz. 8.00 przeprowadzić spotkanie konsultacyjne z czołowym aktywnym handlu w Olsztynie. Odpowiedzialny Sekretarz Tow. W[incenty] Chełchowski.

Urząd Wojewódzki opracuje operatywny plan działania w zakresie:

– bieżącego śledzenia zjawisk zachodzących na rynku i codziennego informowania Sekretariatu KW o tych zjawiskach,

– podejmowanie decyzji reglamentacyjnych dobowych, osobowych, w porozumieniu z KW (według potrzeb),

– do 27 bm. odtworzenia niezbędnych zapasów towarów brakujących, ustalenia zasad gospodarowania nimi,

– organizacyjno-technicznego zabezpieczenia wprowadzenia nowych cen zgodnie z decyzjami władz centralnych,

– zabezpieczenia pokrycia towarowego w punktach sprzedaży detalicznej na godzinę przed otwarciem punktów.

10. Zagadnienia związane z zapewnieniem porządku i bezpieczeństwa w województwie:

– codzienna ocena na Sekretariacie KW społeczno-politycznej sytuacji województwa. Podstawą tej oceny winny być informacje z instancji i organizacji partyjnych oraz KW MO,

– Urząd Wojewódzki ustali system dyżurów w pomieszczeniach dyrektorów oraz zabezpieczenie szczególnie ważnych zakładów i instytucji na terenie województwa,

– w dniu 24 bm. Komendant Wojewódzkiej MO przedłoży Sekretarzowi KW kompleksowy plan zabezpieczenia ładu i porządku w województwie ze szczególnym uwzględnieniem miasta Olsztyna,

– Wydział Organizacyjny KW zabezpieczy grupę aktywów do ewentualnego wykorzystania w pracy politycznie wyjaśniającej w środowiskach zagrożonych.

Wykaz aktywów załącznik³⁶.

11. System informacji wewnątrzpartyjnej.

Od dnia 23 bm. ustala się przy aparacie w.cz. I Sekretarza KW całodobowy dyżur. Plan dyżurów załącznik nr³⁷. W tym samym czasie pełnione będą dyżury przez członka Sekretarza KW.

Wydział Organizacyjny KW zorganizuje stały kontakt informacyjny (dwustronny) ze wszystkimi instancjami pierwszego stopnia i zakładami mającymi dla województwa szczególne znaczenie. Plan informacji załącznik nr³⁸.

KW będzie przekazywał do KC następujące informacje:

– w środę w godzinach od 17-21 o treściach i przebiegu Egzekutywy KW oraz sondażowych spotkaniach w „Stomilu” i gminie Bartoszyce. Informację podać przez w-cze.³⁹ na tel. Tow. Ozgi⁴⁰.

– czwartek – w godz. od 17-22 informację o przebiegu i treści narad z I Sekr. POP przez w-cze. lub dalekopisem (po godz. 20-tej). We czwartek – pierwsze reakcje o przemówieniu Prezesa Rady Ministrów w Sejmie (dalekopisem),

³⁶ Załączników nie publikuje się.

³⁷ Załączników nie publikuje się.

³⁸ Załączników nie publikuje się.

³⁹ W.Cze. – łączya wysokiej częstotliwości działające niezależnie od „normalnej” linii telefonicznej. W praktyce był to telefon mający bezpośrednie połączenie z KC PZPR.

⁴⁰ Andrzej Ozga (ur. 1942), z-ca kier. Wydz. Organizacyjnego KC PZPR (1975–1980).

– piątek – do godz. 13-tej odgłosy i sytuacja po przemówieniu Premiera RM w Sejmie. Do godz. 21-ej informacja o przebiegu konsultacji odbytych w piątek. Obie informacje dalekopisem.

– w sobotę – informacja o konsultacjach odbytych w sobotę do godz. 22-ej, o sytuacji po sejmowym przemówieniu Prezesa RM w Sejmie,

– niedziela – do godz. 21.00 – informacja o sytuacji w województwie i stanie przygotowań do wprowadzenia nowych cen (dalekopisem),

- w poniedziałek – cały dzień informacja o reakcjach na wprowadzenie nowych cen (dalekopisem).

Ponadto o wszelkich incydentach meldować należy niezwłocznie do KC przez aparat w-cze. Tow. Ozgi.

Sekretariat KW PZPR

Olsztyn, dn. 23 VI 1976 r.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1378, k. 40-47, mps, oryginał

Nr 5

1976 czerwiec 23, Olsztyn. Plan informacji wewnątrzpartyjnej opracowany przez Wydział Organizacyjny KW PZPR w Olsztynie na okres kampanii wprowadzenia zmiany cen niektórych artykułów spożywczych

PLAN

informacji wewnątrzpartyjnej na okres kampanii wprowadzenia zmiany cen niektórych artykułów spożywczych.

W Komitecie Wojewódzkim, począwszy od dnia 23 czerwca br. pełnione będą w Sekretariacie I sekretarza KW całodobowe dyżury /pod telefonem 58-58, w-cze. 583, bezpośrednie połączenie nr 16/. (Wykaz dyżurów w załączeniu)⁴¹.

Wydział Organizacyjny KW zorganizuje stały kontakt informacyjny /dwustronny/ ze wszystkimi instancjami pierwszego stopnia i zakładami mającymi dla województwa szczególne znaczenie (wyraz zakładów w załączeniu)⁴².

W KM, KMG, KG w gabinetach I sekretarzy wprowadzić należy dyżury sekretarzy resortowych i aktywu partyjnego w godzinach /miasta – całodobowe, w gminach od 16 – 20.00/.

Dyżurni instancji miejskich i gminnych powinni niezwłocznie informować dyżurnego KW w godz. 16 – 8.00 rano o wszystkich wydarzeniach jakie będą miały miejsce na terenie działania, jak: atmosfera, i nastroje społeczne w poszczególnych środowiskach zawodowych, zadawane aktywowi pytania, zakłócenia w produkcji, awarie i przestoje, ewentualne incydenty i wrogie wypowiedzi. W godz. 8.00 – 16.00 na telefon Sektora Informacji Partyjnej 23-65, w-cze. 259 lub bezp. połąc. 20 – instancje miejskie i gminne będą przekazywały do KW następujące informacje:

⁴¹ Załączników nie publikuje się.

⁴² Załączników nie publikuje się.

– począwszy od dnia 23. VI /środa/ do godz. 10.00 – informacje sygnałne o sytuacji i nastrojach w województwie,

– dnia 23 VI /środa/ w godz. Od 17 – 20.00 – informacje o przebiegu i treściach sondażowych spotkań w OZOS „Stomil” i gminie Bartoszyce,

– dnia 24 VI [19]76 /czwartek/ w godz. 17-20.30 – informacje o przebiegu i treści narad z I sekretarzami POP; o godz. 21.00 pierwsze relacje o przemówieniu Premiera,

– dnia 25 VI [19]76 /piątek/ – do godz. 12.00 odgłosy i sytuacje po przemówieniu Prezesa Rady Ministrów w Sejmie; do godz. 18.00 – informacja o przebiegu konsultacji odbytych w piątek,

– dnia 26 VI [19]76 /sobota/ – informacja o konsultacjach odbytych w sobotę do godz. 20.00 – o sytuacji po sejmowym przemówieniu Prezesa Rady Ministrów w Sejmie,

– dnia 27 VI [19]76 /niedziela/ – do godz. 18.00 – informacja o sytuacji w województwie i stanie przygotowań do wprowadzenia nowych cen.

– dnia 28 VI [19]76 /poniedziałek/ – cały dzień – informacja o reakcjach na wprowadzenie nowych cen.

O wszelkich wydarzeniach incydentalnych, ewentualnych zakłóceniach w produkcji należy niezwłocznie informować KW.

WYDZIAŁ ORGANIZACYJNY KW PZPR
w Olsztynie

Olsztyn, dnia 23 czerwca 1976 roku

Źródło: APO, KW PZPR, sygn. 1141/1378, k. 28-29, mps, oryginał

Nr 6

1976 czerwiec 23, Olsztyn. Notatka w sprawie zmian w strukturze cen i zasad rekompensaty skutków decyzji cenowych

Notatka

w sprawie zmian w strukturze cen i zasad rekompensaty⁴³ skutków decyzji cenowych

Dn. 23 06 1976 r. o godz. 14.00 w Olsztyńskich Zakładach Opon Samochodowych odbyło się spotkanie sondażowe w sprawie kształtowania zasad polityki i struktury cen. W spotkaniu wzięło udział 43 towarzyszy reprezentujących: Egzekutywę KZ, dyrekcję zakładów, kierownictwo związków zawodowych i ZZ ZSMP.

W spotkaniu wzięli również udział sekretarze OOP i wybrani mistrzowie. Po zreferowaniu problematyki wywiązała się dyskusja, w której głos zabrało 17 towarzyszy.

Dyskusja przebiegała w partwinei i rzeczowej atmosferze. Propozycje w sprawie dokonania zmian przyjęte zostały ze zrozumieniem, a wypowiadający się nie kwestionowali celowości ich wprowadzenia. W większości wypowiadano się za sugestią, by

⁴³ Zaproponowane przez rząd rekompensaty co do skutków zmiany cen miesięcznie miały wynosić od 240 zł dla zarabiających poniżej 1300 zł, przy czym dodatek do rent i emerytur w tym przypadku miał wynosić 280 zł, natomiast dla zarabiających powyżej 8000 zł wysokość rekompensaty miała wynosić 600 zł. Zob. TL, 1976, nr 150 z 25 VI, s. 3.

ograniczyć zmianę cen tylko do tych artykułów, których deficyt jest znaczny, np. mięso i jego przetwory, a także tych artykułów żywnościowych, których koszty produkcji tego wymagają, lub na produkcję których wymagane jest podniesienie cen skupu produktów rolnych. Podkreślano jednocześnie, że podwyżka cen niektórych artykułów żywnościowych powinna być związana z określoną rekompensatą. Propozycje w sprawie rekompensaty nie były jednolite. Przeważał pogląd, iż należy wprowadzić dodatki do płac oraz podwyższyć dodatki rodzinne, renty, emerytury, stypendia.

Wypowiadający się sugerowali, by dodatki zostały przyznane wszystkim w jednakowej kwocie, niezależnie od dotychczas otrzymywanego wynagrodzenia. Polemizowali przy tym np. z sugestią dotyczącą zróżnicowania na zasadzie więcej – mniej zarabiającym, mniej – więcej zarabiającym, jako tendencją spłaszczającą strukturę obecnych płac, kłócącą się z zasadą „za wydajniejszą pracę – lepsza płaca”.

Sugerowano także, iż takie wprowadzenie dodatków do płac może spowodować kłopotliwe nastroje wśród załogi. Zdaniem tej części dyskutantów wprowadzenie jednolitych dodatków dla pracujących mniej odbiegałoby od obecnej struktury płac w stosunku do zróżnicowanego dodatku i nie powodowałoby złego klimatu wśród pracowników.

Drugi nurt dyskusji dotyczył wprowadzenia rekompensaty poprzez obniżkę cen artykułów przemysłowych takich jak odzież, obuwie, itp. Jedno ze stwierdzeń: „będziemy więcej płacić za żywność, musimy taniej płacić za ubiór” wyczerpuje niejako przedstawione propozycje w tym względzie.

Oprócz propozycji do przedstawionych koncepcji zgłoszono także takie jak:

- upaństwić giełdę samochodów, likwidując spekulację,
- zlikwidować sklepy PEWEKSU,
- wydatnie podwyższyć koszty utrzymania odwiedzających turystów zagranicznych szczególnie z państw zachodnich.

Powszechnie krytykowano zjawisko ukrytych podwyżek cen, braków asortymentowych wielu artykułów, a przede wszystkim bardzo złej jakości towarów. Postulowano, by zjawisko to wyeliminować zupełnie, przede wszystkim w odniesieniu do artykułów na które zostanie zmieniona cena.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1378, k.189-191, rps, oryginał

Nr 7

1976 czerwiec 24, Olsztyn. Informacja sekretarza KW PZPR w Olsztynie Seweryna Bidzińskiego dla KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
Warszawa

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje: w dniu dzisiejszym o godz. 15.00 we wszystkich instancjach miejskich i gminnych PZPR odbyły się narady I sekretarzy POP. Zapowiedź zmiany struktury cen i zasad ich rekompensaty przyjmowane były spokojnie, lecz wyczuwało się pewną rezerwę w wypowiedziach. Z wypowiedzi aktywnie wyczuwało się niedowierzanie w skuteczność przedsięwzięć

szczególnie pod kątem nie uszczuplenia poziomu materialnego osób nisko bądź średni sytuowanych. Ogólnie jednak wykazywano zrozumienie dla niezbędności podejmowanych decyzji bądź też nie ustosunkowywano się do sugerowanych rozwiązań zadając tylko pytania. Najczęściej proponowaną zmianę cen przyjmowano jako konieczną stwierdzając, że społeczeństwo było do tych decyzji przygotowane. I tak, niemal w każdym środowisku proponowano by wysokość dodatków rekompensujących wysokość podwyżki cen ustalać od wysokości dochodów na 1 członka rodziny, a nie od wysokości zarobku pracownika. Zwrócić uwagę na jedynych żywicieli rodzin. Na spotkaniu w Mrągowie stwierdzono, że podwyżka cen na żywność jest sprzeczna z interesami ludzi pracy o najniższych zarobkach. Stwierdzono, że kupujemy za ciężkie pieniądze licencje i marnujemy je (dojarki z NRD). Za dużo pakujemy środków w inwestycje, które potem są nie wykorzystane (huta szkła w województwie kieleckim nie pracuje, bo brak pisaków).

Zwracano również uwagę na:

- konieczność rozwiązania problemu pasożytnictwa społecznego,
- ograniczenie możliwości wykupu przez turystów zagranicznych artykułów spożywczych w rejonach przygranicznych,
- niewłaściwą relację cenową pomiędzy płodami rolnymi, a przetworami np. cena rynkowa jęczmienia i pszenicy, a cena kaszy i mąki.

Na naradzie KG Małdyty padło stwierdzenie, że „mało przekonywujące jest stwierdzenie, iż zamrożone były ceny na niektóre artykuły spożywcze (przytaczano przykłady cen wędlin, śledzi, musztardy, przetworów owocowo-warzywnych). Padały też stwierdzenia, że nadal stosowana będzie zasada im kto mniej zarabia, tym mniej otrzyma.

Na naradzie w Stawigudzie nauczyciel stwierdził, że nie wyobraża sobie, by po podwyżce cen za 2500 zł polskich móc utrzymać się na jako takim poziomie życia i wiązać koniec z końcem. Wyrażano wątpliwości co do efektywności zamierzonego wprowadzenia dodatków rekompensacyjnych. Mówcom chodziło o uwzględnienie właściwych proporcji dla różnych grup uposażenia i nie dopuszczenia do tego by osoby dobrze sytuowane wyciągnęły z tego największe korzyści.

Na naradzie w KG Piecki wyrażane były wątpliwości, czy w warunkach dopóki istnieje gospodarka drobnotowarowa na wsi tego rodzaju pociągnięcia będą skutkowały zgodnie z zamierzeniami, czy nie stanowią tylko doraźnego środka działającego w krótkim czasie i wywołującego nowe trudności.

Najczęściej powtarzały się pytania:

- jak będą kształtowały się ceny artykułów przemysłowych?
- czy nie za bardzo kapitalizujemy wieś?
- czy nie nastąpi zbyt duża dysproporcja pomiędzy dochodami ludności miast i wsi?
- czy osiągniemy zamierzony cel zmieniając ceny na skup artykułów rolnych?
- czy po zmianie cen będzie mięso w sklepach?
- jaka będzie rekompensata w związku ze zmianą cen dla rzemieślników?
- jaka będzie relacja złotych przy wymianie na inne zagraniczne środki płatnicze?
- skąd państwo bierze pieniądze na dotacje żywności oraz środki dewizowe na pokrycie ujemnego bilansu w handlu zagranicznym?
- dlaczego wzorujemy się przy podejmowaniu decyzji na Zachodzie, a nie na Wschodzie?

Wszystkie narady przebiegały w spokojnej atmosferze, chociaż wyczuwało się niepewność, niezadowolenie z powodu braku konkretnej informacji o wysokości podwyżek i rekompensaty.

Sekretarz KW PZPR
/-/ Seweryn Bidziński

Olsztyn, dn. 24.06.1976 r.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 10-10a, mps, oryginał

Nr 8

1976 czerwiec 25, Olsztyn. Informacja sekretarza KW PZPR w Olsztynie Seweryna Bidzińskiego dla KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
Warszawa

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje: w zakładach produkcyjnych województwa praca odbywa się bez zakłóceń. Na podstawie spotkań konsultacyjnych i rozmów prowadzonych przez aktywny partyjny w różnych środowiskach stwierdza się, że decyzje w sprawie podwyżki cen traktowane są z rezerwą, choć uważa się, że były konieczne. Wyczuwa się atmosferę wyczekiwania na konkretne ceny artykułów spożywczych. Zdarzają się, choć są to przypadki odosobnione, wrogie wypowiedzi typu „jeżeli nie będzie gdzieś jakiejś ruchawki, to będzie źle”. Trzech członków partii – robotników, dwóch w Nidzicy i jeden w Olsztynie zwróciło legitymacje partyjne twierdząc, że „skoro partia tak rządzi, to do niej nie chcemy należeć”.

Ogólnie stwierdza się, że wiele środowisk, np. nauczyciele, administracja gospodarcza, spodziewało się podwyżek cen, lecz nie tak wysokich. Wyrażane są też powszechnie wątpliwości czy podwyżki cen artykułów spożywczych w pełni zostaną zrekomensowane poprzez proponowane dodatki, przy czym często proponuje się wprowadzenie równej dla wszystkich rekompensaty pieniężnej.

W środowisku naukowym Akademii Rolniczo-Technicznej wyrażano obawy, czy podwyżka cen nawozów sztucznych nie wpłynie na zmniejszenie ich stosowania przez rolników i nie spowoduje przez to zwolnienia tempa przyrostu plonów.

W Mrągowie, Moragu, Kętrzynie, Nidzicy, Bartoszycach, Olsztynie i innych środowiskach robotniczych odnotowano wypowiedzi, że dodatki rekompensacyjne są niesprawiedliwe, bo za dużo otrzymują ci, co więcej zarabiają. W tychże środowiskach pytano też często, czemu masła nie potraktowano jako artykułu socjalnego.

Wśród rolników indywidualnych, np. w gminie Lidzbark występują obawy, czy nowe ceny skupu zrównoważą podwyżki na środki produkcji rolnej.

W handlu obserwujemy masowy wykup artykułów spożywczych, których ceny wzrosną, głównie zaś cukru, konserw mięsnych i masła. Zdarzają się też przypadki wykupywania artykułów innych, np. kasz, mąki i pochodnych.

Przyjęty przez Egzekutywę KW plan pracy polityczno-organizacyjnej realizowany jest bez zakłóceń. Około 150 osób aktywnie wojewódzkiego przebywa w zakładach pracy, w miastach i gminach, pomagając miejscowym instancjom i organizacjom partyjnym w wyjaśnianiu załogom i społeczeństwu założeń proponowanych decyzji.

Sekretarz KW PZPR
/-/ Seweryn Bidziński

Olsztyn, dn. 25.06.1976 r.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 13, mps, oryginał

Nr 9

1976 czerwiec [25], Olsztyn. Odgłosy społeczne na proponowane zmiany w strukturze cen i rekompensaty

Odgłosy na proponowane zmiany w strukturze cen i rekompensaty

W wyniku konsultacji przeprowadzonej dnia 25 czerwca br., które odbyły się w:

- 64 KM, KMG i KG⁴⁴,
- 113 zakładach produkcyjnych,
- 9 środowiskach społeczno-zawodowych miasta Olsztyna

wysuwano następujące propozycje i uwagi:

1. Ceny

- po dość długim okresie stabilizacji tak wysoka podwyżka cen, w szczególności na mięso i cukier jest zbyt gwałtowna,

- równoczesna podwyżka cen na wszystkie artykuły białkowe – cukier i jego pochodne, tłuszcze, sery, drób, ryby, wywołuje liczne wątpliwości co do zmiany struktury konsumpcji przy zapewnieniu prawidłowego wyżywienia zwłaszcza dzieci i młodzieży pozostających na utrzymaniu nisko zarabiających. W wielodzietnych rodzinach, w których matka często nie pracuje, wydatki na żywność stanowią 2/3 i więcej budżetu rodzinnego,

- na wielu spotkaniach mówiono o zaniechaniu lub złagodzeniu podwyżek – mleczarskich i ryb, co ogranicza możliwości substytucji w zakresie kształtowania struktury konsumpcji w grupie artykułów żywnościowych,

- na wielu spotkaniach – proponowano rozważyć ewentualne podniesienie cen chleba – główny motyw – oszczędne gospodarowanie tym artykułem, przewidywano możliwość wykorzystywania chleba na cele paszowe – przy wzroście cen skupu na zboże,

- padały propozycje, by złagodzić podwyżkę cen mięsa i cukru do 30% – podnosząc ceny na chleb, zapałki, alkohol,

- wyrażane były wątpliwości czy rzeczywiście zaproponowane nowa struktura cen zapewni osiągnięcie celu - zmianę struktury spożycia na rzecz artykułów przemysłowych.

⁴⁴ Według danych urzędowych olsztyńska wojewódzka organizacja partyjna w 1976 r. liczyła 47 744 członków i kandydatów PZPR. Zob. M.T. Korejwo, *PZPR na Warmii i Mazurach 1948–1990. Struktury, organizacja, ludzie. Oddziaływanie na zinstytucjonalizowane formy życia społecznego*, Olsztyn 2011, s. 370.

2. Zasady rekompensaty

Padaly tu propozycje:

- odwrócenie proporcji dodatków do płac,
- zastosowanie dodatków jednakowych nie związanych z wysokością rekompensaty,
- znaczna liczba dyskutantów proponowała naliczenie dodatków w zależności od wielkości dochodów przypadających na jednego członka rodziny pozostającego na utrzymaniu zatrudnionego,
- zastosowanie progresywnej zwyzki dodatków na każde kolejne dziecko. Samo pojęcie „rekompensata” wywołuje w odczuciu społecznym nieufność, a nawet zarzut, że jest to jakaś niezbyt uczciwa gra,
- na wsi – propozycje nie wywołały niepokoju o to, że obciążony zostanie standard życiowy ludności wiejskiej.

Proponowano:

- wyłączyć z podwyżek cen – nawozy mineralne, z uwagi na pilną potrzebę wzrostu produkcji roślinnej,
- utrzymywano, że ewentualna dotacja przy produkcji nawozów sztucznych zostanie zrekompensowana wzrostem produkcji rolniczej,
- zachować dotychczasową relację cen między paszami przemysłowymi a zbożami,
- uważano, że jeśli się tego nie uczyni spowoduje to zmniejszenie sprzedaży zbóż ze strony rolników indywidualnych, [którzy] będą zbożem skarmiać własny inwentarz,
- podwyżka cen pasz przemysłowych spowodować może zachwianie rentowności produkcji trzody chlewnej, drobiu i opasowego bydła klas eksportowych,
- większość dyskutantów stwierdziła, że lepsze zaopatrzenie w materiały budowlane ma większe znaczenie niż cena.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1378, k. 95-96, mps, oryginał

Nr 10

1976 czerwiec 25, Olsztyn. Informacja Seweryna Bidzińskiego sekretarza KW PZPR w Olsztynie dla KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
W a r s z a w a

KW PZPR w Olsztynie informuje: w dniu dzisiejszym w województwie w 64 instancjach 1-go stopnia i 113 zakładach produkcyjnych oraz 9 środowiskach społeczno-zawodowych miasta Olsztyna odbyły się konsultacje na temat zmiany struktury cen i spożycia. Brali w nich udział sekretarze, członkowie Egzekutywy i aktyw KW. Obok wyrazów zrozumienia dla proponowanych decyzji wielu uczestników konsultacji stwierdziło, że rekompensata nie pokryje skutków podwyżek zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych i najniżej zarabiających. Wyrażano przy tym opinie, że proponowane rozwiązanie mimo wszystko preferuje osoby dobrze sytuowane. W Bartoszycach np. robotnicy przedsiębiorstw budowlanych mówili, że w ich przypadku w okresie ostatnich 3 miesięcy, ze względu na brak materiału zarobki były stosunkowo niskie, a rekompensatę proponuje się naliczać biorąc za podstawę zarobki z ostatnich

3 miesięcy. Pewną atmosferę niezadowolenia z proponowanych rozwiązań między innymi wyraziły kobiety zatrudnione w Zakładach Dziewiarskich „Morena” w Bartoszycach i „Igle” Morąg. Np. w Zakładach Dziewiarskich „Morena” w ostatnich dniach wykonano zaledwie 50 procent planu produkcji dziennej, a dochody niektórych robotnic na 1 osobę w rodzinie wynoszą od 360 do 600 złotych. Opinie niezadowolenia wyrażano również m. in. w Meblarskiej Spółdzielni Pracy w Bartoszycach, Spółdzielni Pracy „Styl” w Kętrzynie, OSM Jeziorany, Fabryce Mebli w Szczytnie, Spółdzielni Pracy im. Marcellego Nowotki w Olsztynie i innych. W spółdzielni „Nowotko” w Olsztynie i innych padały propozycje, by zamiast podwyżki wprowadzić kartki żywnościowe na mięso. W licznych środowiskach, gdzie odbywały się konsultacje kilkunastu dyskutantów podniosło problem ukrytych podwyżek cen na ryby, drób i sery, co zdaniem dyskutantów niewiele ma wspólnego ze zmianą struktury spożycia. Wśród różnych propozycji przebiegały wnioski, by dodatek rekompensacyjny był jednaki dla wszystkich, bądź preferował w sposób bardziej wyraźny osoby o najniższych źródłach dochodu, by brać pod uwagę nie tyle zarobki, ale dochód na jednego członka rodziny. Zdarzały się również propozycje, by podnieść ceny na alkohol i chleb, nie podwyższać cen cukru, podnieść ceny mięsa i jego przetworów do 30 procent, bardziej wziąć pod uwagę przy podziale dodatku rekompensacyjnego sytuację rodzin wielodzietnych stosując zwyczaję dodatku na każde następne dziecko, by dodatek dla wszystkich był równy, bądź najwyższy dodatek otrzymały osoby najniżej zarabiające. W środowiskach rolniczych np. w rejonie Iławy, Biskupca, Lidzbarka, Szczytna wskazywano na zbyt krótki termin przeznaczony na konsultacje. Zauważono również pewną niekonsekwencję w przestrzeganiu słusznej i społecznie akceptowanej zasady konsultacji. Podawano przykład, że nowe ceny skupu wprowadzone zostały dla rolników w dniu dzisiejszym nie czekając na wyniki konsultacji.

Sekretarz KW PZPR
/-/ Seweryn Bidziński

Olsztyn, dnia 25.06.[19]76

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 12, mps, oryginał

Nr 11

1976 czerwiec [26], Olsztyn. *Uzupełniony plan działań politycznych opracowany przez Sekretariat KW PZPR w Olsztynie*

UZUPEŁNIONY PLAN DZIAŁAŃ POLITYCZNYCH

Po ogłoszeniu przez prezesa Rady Ministrów decyzji Rządu przerwane zostały konsultacje ze społeczeństwem i KW PZPR przystąpił do realizacji następujących zadań:

– mobilizacji całej organizacji partyjnej i wszystkich jej ogniw w zakresie inspirowania masowych wystąpień ludzi pracy manifestujących poparcie dla kierownictwa Partii i Rządu, I Sekretarza KC PZPR tow. Edwarda Gierka⁴⁵ oraz Premiera tow. Piotra Jaroszewicza,

⁴⁵ Edward Gierek (1913–2001), polityk, działacz komunistyczny, na II Zjeździe PZPR w 1954 wybrany czł. KC PZPR, od 1956 sekr. KC i czł. BP KC PZPR, od 1957 I sekr. KW PZPR w Katowicach, następnie I sekr. KC PZPR (1970–1980).

– organizacji wieców, mityngów, masówek i otwartych zebrań POP, w czasie których ludzie pracy miast i wsi podejmowaliby rezolucje popierające ekonomiczną i społeczną konieczność zmiany struktury cen,

– tworzenie klimatu ogólnospołecznego moralnego potępienia inicjatorów zajęć zakłócających spokojną, twórczą pracę naszego narodu, dewastatorów mienia społecznego i burzycieli ładu i porządku.

W związku z powyższym Komitet Wojewódzki w dniu 26 VI [19]76 roku o godzinie 13.00 odbędzie naradę pracowników politycznych z udziałem I sekretarzy KM, KMG i KG PZPR. Na naradzie tej:

– zapoznać z treścią wystąpień na telekonferencji: towarzysza Edwarda Gierka, towarzysza Edwarda Babiucha⁴⁶ i towarzysza Jana Szydłaka⁴⁷,

– omówić zadania KM, KMG i KG PZPR na dzień 26, 27, 28 czerwca br. w zakresie rozwijania masowej pracy politycznej zmierzającej do ogólnospołecznego poparcia dla polityki Partii i Rządu,

– założenia organizacyjnego co do reprezentacji miast i gmin województwa olsztyńskiego w czasie ogólnowojewódzkiego wiecu w Olsztynie dnia 27 b.m.,

– zasady funkcjonowania informacji wewnątrzpartyjnej.

W dniu 27 czerwca o godzinie 9.00 rano na Stadionie Leśnym w Olsztynie zorganizować wiec mieszkańców miasta i województwa według reprezentacji (załącznik)⁴⁸.

Wydział Pracy Ideowo-Wychowawczej KW i Komitet Miejski opracują scenariusz wiecu i przedstawią Sekretarzowi KW do zaakceptowania.

W dniu 28 czerwca zorganizować wiec:

a/ w miastach: Iława, Ostróda, Szczytno z udziałem reprezentacji sąsiednich gmin i PGR-ów,

b/ w zakładach pracy (załącznik)⁴⁹,

c/ masówki, mityngi i otwarte zebrania partyjne we wszystkich innych zakładach pracy i instytucjach na terenie miast, miasto-gmin i gmin.

Wydział Organizacyjny KW opracuje oceny wyników konsultacji przeprowadzonych w dniu 25 bm. z aktywem miast, miasto-gmin i gmin oraz zakładów pracy. Ocena ta będzie zawierać następujące elementy:

– stosunek robotników i innych środowisk społecznych do zasadności przeprowadzenia zmian w strukturze cen i zasad rekompensaty,

– wnioski i propozycje wysuwane w czasie konsultacji w stosunku do założeń zawartych w sejmowym przemówieniu towarzysza Piotra Jaroszewicza w dniu 24 czerwca.

Wydział Organizacyjny opracuje ocenę aktualnej (na dzień 28 bm.) społeczno-politycznej sytuacji, uwzględniając w niej przebieg i atmosferę wieców, mityngów, masówek i zebrań oraz treści podejmowanych rezolucji. Szczególną uwagę należy zwrócić na aktualny stosunek podstawowych środowisk społecznych do zapowiedzianej zmiany struktury cen i zasad pieniężnej ich rekompensaty.

⁴⁶ Edward Babich (ur. 1927), ekonomista, polityk, działacz komunistyczny, czł. BP KC oraz sekretarz KC PZPR (1970–1980), premier II–VIII 1980.

⁴⁷ Jan Szydłak (1925–1997), działacz komunistyczny, sekr. KC PZPR (1968–1977), czł. BP KC PZPR (1970–1980).

⁴⁸ Załączników nie publikuje się.

⁴⁹ Załączników nie publikuje się.

Do całokształtu masowej działalności społeczno-politycznej włączyć aktyw ZSL, SD i bezpartyjnych.

SEKRETARIAT KW PZPR
w Olsztynie

Olsztyn, czerwiec 1976 r.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141 / 1378, k. 38-39, mps, kopia

Nr 12

1976 czerwiec [26], Olsztyn. Zadania Komitetów Miejskich i Komitetów Miejsko-Gminnych w związku z organizacją wiecu w dniu 27 czerwca 1976 r. na Stadionie Leśnym w Olsztynie

Zadania KM i KMG w związku z organizacją wiecu w dniu 27 czerwca 1976 r. godz. 9.00 na Stadionie Leśnym w Olsztynie

1. Na godzinę 17.00 w dniu dzisiejszym w siedzibach Komitetów Miejskich i Miejsko-Gminnych zorganizować naradę aktywu partyjno-gospodarczego. Udział powinny wziąć:

- członkowie KM, KMG + pracownicy,
- sekretarze POP – wszyscy,
- dyrektorzy, ewentualnie kierownicy wszystkich zakładów (naczelnicy), jeśli są na urlopie lub wyjeździe – ściągnąć,
- naczelnik miasta + zastępca,
- przewodniczący ZSMP miast bez ZHP,
- kierownicy komisariatów MO,
- komendant ORMO.

2. Zarezerwować autokary na godz. 6.00 dnia 27 czerwca br. Podstawić rano przed siedzibą KM lub KMG.

3. Zawiadomić KW do godz. 18.00 dnia 26 czerwca br. (dzisiaj) ile jest w dyspozycji autokarów KM.

4. Do godziny 17.00 sporządzić listy aktywu partyjnego w porozumieniu z zakładami do wyjazdu do Olsztyna w dniu 27 czerwca br. o godz. 6.30.

5. Przyjazd do Olsztyna najpóźniej na godz. 8.30 na Stadion Leśny (Gwardii). Początek wiecu o godzinie 9.00.

6. Wszyscy powinni mieć:

- transparenty z hasłami (KW poda jakie), szturmówki, przygotowane hasła do skandowania (KW poda jakie), okrzyki (KW poda jakie).

Źródło: APO, KW PZPR, 1141 / 1378, k. 195, mps, kopia

Nr 13

1976 czerwiec 27, Olsztyn. Rezolucja uczestników manifestacji na Stadionie Leśnym

Re z o l u c j a

My, mieszkańcy ziemi olsztyńskiej, zgromadziliśmy się na wiecu w Olsztynie, by dać wyraz pełnego zaufania i poparcia dla polityki kierownictwa partii i rządu, dla polityki, którą Wy Towarzyszu Gierek tak konsekwentnie i niezłomnie realizujecie, wykonując funkcję I sekretarza Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Pod Waszym przywództwem kraj nasz zdołał osiągnąć nienotowane dotąd sukcesy w rozwoju gospodarczym i poprawie bytu narodu. To dzięki Waszej dalekowzrocznej polityce, osobistemu zaangażowaniu Polska Ludowa umocniła swą pozycję, wzbudza podziw i szacunek w świecie. Znając Waszą działalność wiemy dobrze, że kierowaliście się zawsze potrzebą przyspieszenia rozwoju kraju, poprawy bytu każdej polskiej rodziny, dobrem całego narodu.

Z szacunkiem i wdzięcznością wspominamy Wasze gospodarskie wizyty na ziemi olsztyńskiej, wysoko ceniąc pomoc i rady udzielane nam w rozwiązywaniu naszych problemów. Klasa robotnicza, społeczeństwo województwa olsztyńskiego zapewnia Was, że zawsze byliśmy i będziemy z partią i rządem Polski Ludowej. Popieramy działalność prezesa Rady Ministrów towarzysza Piotra Jaroszewicza, sprawnie kierującego naszą gospodarką.

Proponowane zmiany cen i zasad ich rekompensaty miały głęboką motywację klasową, narodową i społeczno-polityczną. Zgłoszone przez klasę robotniczą, rolników i inteligencję opinie i wnioski przyczynią się do ostatecznego załatwienia tego problemu. Wyrażamy zdecydowane potępienie dla wszystkich przejawów chuligaństwa i prób zakłócenia porządku publicznego. Żądamy ukarania winnych dewastacji i kradzieży mienia społecznego, ogólnonarodowego dobra.

Z całą stanowczością odcinamy się od nieodpowiedzialnych, aspołecznych postaw prezentowanych w niektórych zakładach produkcyjnych kraju, od postaw, które plamią honor i godność Polaka, obywatela socjalistycznej Polski.

Chcemy żyć i pracować dla dobra całego narodu, wzbogacać nasz kraj o nowe wartości, dbać o jego piękno i rozwój, wychowywać nasze dzieci na dobrych obywateli, patriotów Polski Ludowej.

Zapewniamy, że z jeszcze większym zaangażowaniem i wysiłkiem w pracy na każdym stanowisku wyrażać będziemy nasze poparcie dla Was, Towarzyszu Sekretarzu, kierownictwu partii i rządu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 19, mps, kopia

Nr 14

1976 czerwiec 27, Olsztyn. Informacja KW PZPR w Olsztynie dla KC PZPR o przebiegu manifestacji na Stadionie Leśnym

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
W a r s z a w a

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje:

Dziś o godz. 9-tej na Stadionie Leśnym w Olsztynie z udziałem 35 tysięcy uczestników odbyła się manifestacja zaufania i przywiązania do partii oraz jej kierownictwa.

Wzięli w niej udział przedstawiciele załóg największych zakładów pracy, pracowników rolnictwa, młodzieży, aktyw sojuszniczych stronnictw, związków zawodowych, studentów, kobiet i FJN.

Stadion wypełniony był szturmówkami i hasłami o treści między innymi następującej:

- udzielamy pełnego poparcia Towarzyszowi Gierkowi,
- siła Polski w jedności Polaków,
- Polska naszym wspólnym dobrem, strzeżmy go wszyscy,
- demokracja to ład i porządek,
- nie pozwolimy niszczyć naszego wspólnego dorobku,
- potępiamy demagogię i warcholstwo,
- demokracja to rozum, ład i porządek,
- domagamy się ukarania wichrzycieli i niszczycieli mienia społecznego,
- naród z Partią – Partia z narodem,
- siła Polski w jedności narodu,
- popieramy Tow. E. Gierka i P. Jaroszewicza.

W atmosferze powagi, zaangażowania, ogólnego oburzenia i potępienia dla ekscesów, jakie miały miejsce w niektórych miejscowościach kraju wystuchano przemówienia I sekretarza KW PZPR Tow. Leona Kłonicy. Przemówienie to było wielokrotnie przerywane oklaskami i okrzykami. Wznoszono okrzyki:

- demokracja to rozum, ład, porządek, dyscyplina,
- domagamy się ukarania warcholów i demagogów,
- niech żyje Towarzysz Gierek,
- partia, młodzież, Gierek.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 19a, mps, oryginał

Nr 15

1976 czerwiec 28, Olsztyn. Informacja sekretarza KW PZPR w Olsztynie Seweryna Bidzińskiego dla Wydziału Organizacyjnego KC PZPR w Warszawie

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
W a r s z a w a

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje:

Dziś w województwie obserwujemy atmosferę spokoju i normalnej pracy załóg. W mieście Olsztynie i województwie wiele mówi się o przebiegu wczorajszego wiecu w Olsztynie, pozytywnie komentowane są informacje o jego przebiegu przekazane przez prasę, radio i TV.

Powszechnie wyrażane są opinie świadczące o poparciu dla kierownictwa Komitetu Centralnego, I Sekretarza KC Towarzysza Edwarda Gierka i Premiera Piotra Jaroszewicza.

Wśród załóg robotniczych i w pozostałych grupach społeczno-zawodowych gdzie prowadziliśmy sondaż panuje duże oburzenie i potępienie dla sprawców wybryków chuligańskich, niszczenia mienia społecznego, zakłócenia ładu, porządku w niektórych miastach kraju. Notujemy wypowiedzi, że sprawcy zająć powinni być surowo ukarani.

Aktualnie w Olsztynie w rozmowach zbiorowych najczęściej mówi się o potępieniu dla sprawców zająć, mało natomiast mówi się na temat zmiany struktury cen na artykuły spożywcze, a jeśli mówi się to w kontekście niezadowolenia z wysokości proponowanych podwyżek cen, jak i zakresu objętych regulacją cenową artykułów.

Z licznych wypowiedzi robotnic Zakładów Dziewiarskich „Argona” i pielęgniarek Szpitala Miejskiego w Lidzbarku Warm[ińskim] oraz Szpitala Wojewódzkiego i Kolejowego w Olsztynie wynika, że regulacja cenowa jest konieczna, ale nie tak wysoka; za wysoką zaproponowano podwyżkę cen cukru i mięsa oraz innych artykułów. Proponowano tam, by podwyższyć trochę cenę cukru, mięsa do 30%, chleb i mąkę.

Niektórzy robotnicy Warmińskiej Fabryki Maszyn Rolniczych „Warfama” w Dobrym Mieście są zdania, że o ile tak wysoka ma być regulacja cenowa artykułów spożywczych, powinny być obniżone ceny artykułów przemysłowych.

Robotnicy Reszelskich Zakładów Przemysłu Maszynowego „Rema” w Reszlu, Hławskich Zakładów Naprawy Samochodów, Zakładów Sieci Rybackich w Korszach i innych stoją na stanowisku, że regulacja cen na mięso i jego przetwory nie powinna przekraczać 30%. Stwierdzają, że w późniejszym okresie można podwyższyć ceny na wysoko uszlachetnione wyroby mięsne, rekompensatę powinny otrzymać osoby najmniej sytuowane, w ogóle nie powinny otrzymać osoby zarabiające powyżej 8.000 złotych, rekompensata powinna być odwrócona, ewentualnie wszyscy powinni otrzymać ją w równej wielkości i nie procentowo.

W środowisku załóg robotniczych Szczytna najczęściej powtarzają się propozycje, by rekompensaty nie rozdrabniać, lecz określić ją dla kilku grup najmniej i średnio zarabiających. Nie należy podnosić ceny drobiu, ryb i jaj oraz wyrobów jajczarskich, mając na uwadze je jako artykuły zamienne mięsa. Należy objąć podwyżką artykuły luksusowe oraz inne np. zapalki, papier, sól i tym podobne o niskich cenach.

W środowisku kolejarzy Węzła PKP w Korszach, Hławie i Olsztynie notujemy wypowiedzi, że zmiana struktury cen jest za wysoka. Przeszłaby ona, gdyby zmniejszone propozycje podwyżki cen na artykuły spożywcze i rozważano rozmiary rekom-

pensaty dla osób najniżej zarabiających i rodzin wielodzietnych. Powinny one otrzymać najwyższy dodatek.

Niemal w każdym środowisku załóg robotniczych mówi się o potrzebie i konieczności bardziej energiczniejszego, zgodnego z wysuwanymi postulatami załóg robotniczych, zajęcia się osobami z marginesu społecznego, elementami chuligańskimi i nierobami, które stanowią źródło zagrożenia, zakłócenia ładu i porządku publicznego. Mówi się, że organa ścigania anemicznie do tych spraw podchodzą i brak jest zdecydowanego stanowiska władz.

Niektórzy pracownicy Spółdzielczości Pracy w Olsztynie stwierdzają, że aktualnie należy nie dyskutować na temat proponowanej zmiany struktury cen, a kierownictwo Partii i Rządu po przeanalizowaniu zgłoszonych wniosków i postulatów powinno wystąpić do załóg robotniczych alternatywnie o wypowiedzenie się co do sposobu rozwiązania proponowanych przez Rząd zmian struktury cen i spożycia.

W środowiskach urzędniczych miasta Olsztyna często stwierdza się, że bardzo źle byłoby, gdyby Rząd wycofał się ze zmiany struktury cen. Padają propozycje, że należy podwyższyć ceny mięsa i przetworów mięsnych do 30%, rekompensatą objąć osoby najniżej i średnio zarabiających oraz rodziny wielodzietne, a zwłaszcza matki samotnie wychowujące dzieci.

W środowiskach załóg robotniczych Biskupca, Iławy, Mrągorowa, Nidzicy, Szczytna i innych padały między innymi uwagi co do sposobu przedstawienia propozycji zmiany struktury cen na posiedzeniu sejmowym. Mówiono, że najpierw powinna być konsultacja, a potem propozycje Rządu o zaakceptowanie przez Sejm sposobu rozwiązania.

Z wypowiedzi robotników wynika, że popularne wyroby mięsne powinny ulec najniższej podwyżce, natomiast wyroby najbardziej uszlachetnione – najwyższej, gdyż „i tak szynki nie jemy, bo nas na to nie stać”.

W środowisku rencistów i emerytów miasta Olsztyna odnotowaliśmy wypowiedzi, że regulacja cenowa jest słuszna i musi nastąpić. „Ludzie uważają, że propozycja Rządu była słuszna, lecz należało wcześniej ją przekonsultować z narodem, by zaproponował rozwiązanie”. Proponowano, by rekompensatę otrzymały rodziny wielodzietne i osoby najniżej zarabiające. Nie powinno się wypłacać rekompensaty tym osobom, które dobrze zarabiają. Dochód przeliczać na jednego członka rodziny. W operacji zmiany struktury cen i rekompensaty nie operować procentami. Propozycja podwyżki cen była zbyt wysoka, z rezerwą i niezadowolaniem była przyjmowana. Dotyczy to szczególnie cukru, tańszych artykułów mięsnych, ryb i nabiału. Stwierdzano tam, że „Rząd nie powinien działać w stosunku do narodu przez zaskoczenie. Czas na przeprowadzenie konsultacji był za krótki, a w trakcie prowadzenia rozmowy z narodem nie powinno być żadnych decyzji wykonawczych /np. cena skupu żywca/.

Niektórzy robotnicy Północnych Zakładów Przemysłu Lnianskiego „Lenpol” w Sępopolu stwierdzają, że zgadzają się z tym i są na to przygotowani, iż trzeba dokonać zmiany struktury cen, ale propozycje rozwiązań i zakres jest za wysoki. Tamże pytano aktyw partyjny, dlaczego na posiedzeniu Sejmu żaden poseł nie wystąpił z pytaniem, co zamierza osiągnąć Rząd proponując tak wysoką regulację cenową artykułów spożywczych?

SEKRETARZ KW PZPR
Seweryn BIDZIŃSKI

Olsztyn, dnia 28 czerwca 1976 roku

Źródło: APO, KW PZPR, sygn. 1141/1378, k. 146-150, mps, kopia

Nr 16

1976 czerwiec 28, Olsztyn. Informacja bieżąca KW PZPR w Olsztynie o przebiegu i treściach wieców, masówek i otwartych zebrań partyjnych

BIEŻĄCA INFORMACJA

o przebiegu i treściach wieców, masówek i otwartych zebrań partyjnych odbytych w dniu 28 czerwca 1976 roku.

W mieście i województwie mówi się wiele o przebiegu wczorajszego wiecu w Olsztynie. Pozytywnie ocenia się jego treści, atmosferę poparcia dla polityki społecznej PZPR i Rządu PRL, a jednocześnie potępia się nieodpowiedzialne wystąpienia i ekscesy w Ursusie i Radomiu.

Powszechnie wyrażane są opinie świadczące o poparciu dla kierownictwa Komitetu Centralnego, szczególnie I Sekretarza KC Towarzysza Edwarda GIERKA oraz Premiera Piotra Jaroszewicza.

W rozmowach na stanowisku pracy, jak też w trakcie spotkań koleżeńskich i sąsiedzkich potępia się sprawców chuligańskich wybryków, niszczenia mienia społecznego, zakłócenia ładu i porządku w niektórych miastach kraju. W trakcie tych rozmów podejmowany jest dość często temat zmiany struktury cen na artykuły spożywcze w aspekcie niezadowolenia z wysokości i zakresu objętych regulacją cenową artykułów.

W dniu 28 VI [19]76 r. na terenie województwa odbyły się trzy wiece w Szczycinie, Iławie i Ostródzie. Wzięło w nich udział ogółem ponad 25 tys. robotników, mieszkańców tych miast oraz rolników z okolicznych gmin. Występujący na wiecach robotnicy, rolnicy, młodzież, kobiety w sposób zdecydowany potępił chuligańskie wybryki zakłócające spokój obywateli i przerywające normalny tok pracy załóg robotniczych. Jednocześnie apelowano o zaufanie dla kierownictwa PARTII i RZĄDU, która w sposób konsekwentny i wytrwały dąży do poprawy warunków życia i pracy społeczeństwa polskiego. Stanowisko swe uczestnicy wieców prezentowali w rezolucjach skierowanych do I Sekretarza KC Towarzysza Edwarda GIERKA i Premiera Piotra Jaroszewicza.

Na terenie wszystkich miast i gmin województwa oraz w największych zakładach pracy odbyło się 120 masówek, z tego w mieście Olsztynie 35. Uczestniczyło w nich ogółem około 12 tysięcy mieszkańców. Powszechne było na odbywających się w dniu 28-mym czerwca 1976 r. masówkach, mityngach i wiecach oraz otwartych zebraniach POP potępienie warcholów, demagogów, wandali i chuliganów.

Wszędzie wyrażane były opinie popierające politykę socjalną Partii i Rządu, wysiłki KC PZPR i osobisty wkład Towarzysza GIERKA w przyspieszenie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Podkreślano duże zainteresowanie Towarzysza GIERKA regionem olsztyńskim, jego rozwojem, życiem jego mieszkańców.

Podjęte rezolucje zawierają stwierdzenia potępiające wszelkie przejawy nieodpowiedzialnych wystąpień, wandalizmu i chuligańskich ekscesów. Wyraża się w nich jednocześnie pogląd, że wszelkie trudne sprawy mogą być rozstrzygane i uzgadniane w szerokiej dyskusji społecznej pod warunkiem, że przeznaczony na nią więcej czasu. Utrzymane są one w duchu zaufania dla Partii i Rządu. W większości rezolucji podkreśla się konieczność zmiany struktury cen po uwzględnieniu wniosków i propo-

zycji zgłaszanych w trakcie konsultacji. O ile powszechnie potępiane są akty chuliganstwa i wandalizmu, niszczenia mienia społecznego, o tyle dość powściągliwie potępiane są przerwy w pracy.

Są zakłady pracy, w których aktyw wykazuje wahania przy akceptacji rezolucji w części dotyczącej potrzeby zmiany struktury cen. Sporadycznie mają miejsce także publiczne negatywne wypowiedzi. Odbyły się też w 75-ciu POP otwarte zebrania, w których udział wzięło ponad 3000 osób. W trakcie tych zebrań, w mniejszych zespołach jak również w rozmowach między robotnikami i mieszkańcami, mówi się o potępieniu dla sprawców zająć, natomiast na temat zmiany struktury cen na artykuły spożywcze mówi się głównie w aspekcie niezadowolenia z wysokości proponowanych podwyżek cen.

Z informacji aktywu wynika, że aktualnie w województwie mamy gorszą sytuację niż 24-go czerwca 1976 r. jest sporo chętnych do zadawania różnych pytań – w tym i złośliwych. Z licznych wypowiedzi robotnic Zakładów Dziwiarskich „Morena” w Bartoszycach i „Argona” w Lidzbarku oraz pielęgniarek Szpitala Miejskiego w Lidzbarku Warmińskim i Szpitali Wojewódzkiego i Kolejowego w Olsztynie, robotników Warmińskiej Fabryki Maszyn Rolniczych „Warfama” w Dobrym Mieście, Reszelskich Zakładów Przemysłu Maszynowego „Rema” w Reszlu, Hawskich Zakładów Naprawy Samochodów, Zakładów Sieci Rybackich w Korszach i innych wynika, że regulacja cen na mięso i jego przetwory nie powinna przekraczać 30 procent. Zbyt wysokie są propozycje podwyżki cen cukru i mięsa oraz innych artykułów. Proponowano, by podwyższyć cenę cukru, mięsa o 30%, chleb i mąkę. Zgłaszano też propozycje, że w późniejszym okresie można podwyższyć ceny na wysoko uszlachetnione wyroby mięsne, rekompensatę zaś powinny otrzymać rodziny najgorzej sytuowane, a w ogóle nie otrzymać osoby zarabiające powyżej 8000 złotych. Powtarzały się głosy, żeby odwrócić proporcję do płac, względnie zastosować dodatki jednakowe nie związane w wysokością wynagrodzenia.

W środowisku załóg robotniczych Szczytna powtarzają się propozycje, by rekompensaty nie rozdrabniać, lecz określić ją dla kilku grup najmniej i średnio zarabiających. Nie należy podnosić ceny drobiu, ryb i jaj oraz wyrobów jajczarskich, traktując je jako artykuły zastępujące mięso. Należy objąć podwyżką artykuły codziennego użytku np. zapałki, sól i tym podobne o niskich cenach, a także artykuły luksusowe.

W środowisku kolejarzy Węzła PKP w Korszach, Hławie i Olsztynie odnotowano wypowiedzi, że zmiana struktury cen jest za wysoka. Byłaby ona możliwa, gdyby zmniejszono propozycje podwyżki cen na artykuły spożywcze i rozważano rozmiary rekompensaty dla osób najniżej zarabiających i rodzin wielodzietnych. Powinny one otrzymać najwyższy dodatek.

Niemal w każdym środowisku robotniczym mówi się o potrzebie i konieczności bardziej energicznego zajęcia się ludźmi z marginesu społecznego, chuliganami i nierobami. Podawano przykłady, że zbyt anemicznie podchodzą do tych spraw organa ścigania i brak jest również w tym względzie zdecydowanego stanowiska władz.

W środowiskach urzędniczych miasta Olsztyna często stwierdza się, że Rząd nie powinien wycofywać się ze zmiany struktury cen. Padają propozycje, że należy podwyższyć ceny mięsa i przetworów mięsnych do 30%, rekompensatą zaś objąć osoby najniżej i średnio zarabiające oraz rodziny wielodzietne, zwłaszcza zaś matki samotnie wychowujące dzieci.

W Biskupcu, Hławie, Mrągowie, Nidzicy, Szczytnie i innych miastach padały uwagi co do sposobu przedstawienia propozycji zmiany struktury cen na posiedzeniu

sejmowym. Mówiono, że najpierw powinna być konsultacja, a potem propozycje Rządu o zaakceptowanie przez Sejm sposobu rozwiązania.

Z wypowiedzi niektórych robotników, wynika że popularne wyroby mięsne powinny ulec najniższej podwyżce, natomiast wyroby najbardziej uszlachetnione – najwyżej, gdyż „i tak szynki nie jemy, bo nas na to nie stać”.

W środowisku rencistów i emerytów Olsztyna wypowiadano się, że regulacja cenowa jest słuszna i nieunikniona. „Ludzie uważają, że propozycja Rządu była słuszna, lecz należało wcześniej ją przekonsultować z narodem, by zaproponować rozwiązanie”. W środowisku tym proponowano, by rekompensatę otrzymały rodziny wielodzietne i osoby najniżej zarabiające. Zbyt wysoka propozycja podwyżki cen przyjmowana była z rezerwą i niezadowolaniem. Dotyczy to głównie cukru, tańszych artykułów mięsnych, ryb i nabiału. Stwierdzono, że „Rząd nie powinien działać w stosunku do narodu przez zaskoczenie, czas na przeprowadzenie konsultacji był za krótki, a w trakcie prowadzenia rozmowy z narodem nie powinno być żadnych decyzji wykonawczych (cena skupu żywca weszła w życie już 25 czerwca br.).

Niektórzy robotnicy Północnych Zakładów Przemysłu Lniarskiego „Lenpol” w Sępopolu zgadzają się ze zmianą struktury cen, lecz uważają, że są one zbyt wysokie, a ich zakres za szeroki. Pytano również aktyw partyjny, dlaczego na posiedzeniu Sejmu żaden poseł nie wystąpił z pytaniem, co zamierza osiągnąć Rząd proponując tak wysoką regulację cenową artykułów spożywczych?

Wśród mieszkańców wsi i załóg Państwowych Gospodarstw Rolnych powtarzały się opinie, by jak najszybciej zakończyć dyskusję i zebrania na temat struktury cen, natomiast przystąpić do wnikliwego rozważenia wszystkich zgłoszonych wniosków i uwag, i ponownie przedstawić projekt regulacji cenowych społeczeństwu.

Wśród części aktywu partyjnego panuje przekonanie, że społeczeństwo było przygotowane na zmiany struktury cen już od VII Zjazdu, lecz sama kampania została niewłaściwie przygotowana i przeprowadzona z punktu widzenia polityczno-propagandowego.

W rozmowach indywidualnych często przewija się opinia – „NIE MOŻE TAK BYĆ, BY KAŻDA DECYZJA PAŃSTWOWA BYŁA KWESTIONOWANA, I BY EMOCJE ORAZ ODRUCHY PEWNYCH GRUP SPOŁECZNYCH DECYDOWAŁY O JEJ WPROWADZENIU” padają i takie sformułowania „NIE POWINNO SIĘ ROBIĆ PLEBISCYTÓW” (najczęściej tego rodzaju wypowiedzi notujemy w środowiskach inteligencji technicznej, lekarzy, naukowców, a także niektórych środowiskach robotniczych).

Reasumując

W województwie obserwuje się:

- powszechne poparcie dla polityki kierownictwa Partii i Rządu,
- szczególne uznanie dla osoby I Sekretarza KC Tow. Edwarda Gierka,
- jednoczesne potępienie ekscesów w Radomiu i Ursusie zjawisk, które nie mogą być tolerowane w naszym społeczeństwie
- akceptacja potrzeby zmiany struktury cen po uwzględnieniu jednak wniosków i uwag zgłoszonych przez ludzi pracy.

Jednocześnie od 26 bm. stwierdzamy narastanie wzmożonych dyskusji na temat szczegółów koncepcji i przyczyn wycofania projektu zmian.

Obserwujemy znaczne zaktywizowanie się części ludzi młodych oraz elementów nieprzyjaznych, wyrażające się w negatywnych i demagogicznych wypowiedziach i zadawanych pytaniach na zebraniach, a głównie w węższym gronie.

Nr 17

1976 czerwiec 30, Olsztyn. Informacja bieżąca przesłana przez sekretarza KW PZPR w Olsztynie Seweryna Bidzińskiego do KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
W a r s z a w a

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje: dnia 29 czerwca 1976 roku odbyły się w województwie 82 wiece, masówki i mityngi, w których udział wzięło ponad 15 tysięcy osób. Wyrażano na nich pełne poparcie dla polityki partii i rządu oraz I sekretarza KC PZPR towarzysza Edwarda Gierka i premiera Piotra Jaroszewicza.

Powszechnie potępiano ekscesy i wybryki chuligańskie, jakie miały miejsce w Ursusie i Radomiu. Między innymi na wiecu mieszkańców miasta i gminy Reszel wyrażano opinie, że społeczeństwo miasta i gminy potępia ekscesy i wybryki chuligańskie oraz wnioskuje, by mieszkańcy Radomia i Ursusa sami usunęli straty materialne, na własny koszt, a nie kosztem zakładów i województw.

Wnioskowano też o podjęcie radykalnych środków zmierzających do poprawy dyscypliny pracy, ładu i porządku oraz zajęcia się ludźmi nie pracującymi. Na masówce z udziałem pracowników stacji kolejowej PKP w Olsztynie zabierające głos w dyskusji kobiety domagały się ukarania winnych i podania do publicznej wiadomości nazwisk sprawców zająć i stopnia wymierzonych kar.

W urzędniczych i niektórych robotniczych środowiskach zawodowych miasta Olsztyna toczą się dyskusje, że zmiana struktury cen jest koniecznością uzasadnioną. Mówi się, że w aktualnej sytuacji ekonomicznej świata kraj nasz nie jest izolowany, w innych krajach ceny żywności są wyższe. Padają też stwierdzenia „dlaczego z naszego dorobku mają korzystać turyści zagraniczni”.

Niektórzy aktywiści partii w Olsztynie stwierdzają, że radomska organizacja partyjna zbagatelizowała atmosferę i nastroje w poszczególnych grupach społeczno-zawodowych. Mówi się, że w KW i w POP nie było rozeznania o tworzeniu się grup nieformalnych przygotowujących zajścia.

W miejscach publicznych w mieście Olsztynie obserwujemy atmosferę rozdyktowania, podekscytowania i oczekiwania co dalej ze zmianą struktury cen? W środowisku robotników PGR w Górowie Haweckim stwierdzano, że „za duża podwyżka, przeholowano i dlatego tak wyszło. Podwyżka musi być, ale nie tak wysoka”.

W Lubawie przy publicznym kiosku gastronomicznym zlokalizowanym w rejonie Spółdzielni Meblarskiej „Jedność” grupa kobiet miejscowych – robotnic zafatwiała zakupy i wymieniała poglądy na temat wypadków potępiając ekscesy w Radomiu i Ursusie. Do dyskusji włączyli się:

- pracownik kontroli technicznej Spółdzielni Pracy Wyróbów Metalowych „Stal” z Pruszkowa – ulica⁵⁰,
- kierowca samochodu transportowego z Ursusa,
- kierowca samochodu transportowego z Radomia,

Przekonując kobiety – robotnice, że powinny być wdzięczne ludziom z Radomia i Ursusa za to, że za ich sprawą doszło do utrzymania cen na niezmiennym poziomie. Byli to ludzie, którzy znaleźli się na terenie Lubawy przejazdem.

⁵⁰ Pominięto niezrozumiałe słowo.

W trakcie bytności w Gdańsku jednego z kierowników działu zaopatrzenia spółdzielczości pracy z Olsztyna zadano mu pytanie „dlaczego tak się upartyjniście w Olsztynie, czy naprawdę wam się tak dobrze powodzi, że tak głośno klaskaliście na wiecu, aż was tu było słychać”?

Na osiedlu „Kormoran” w Olsztynie rencistka do pracownika KW stwierdziła „powiedzcie kiedy skończy się to wesele, ludzie są już zmęczeni”.

W rozmowach aktywu z robotnikami w Morągu i Szczytnie padają stwierdzenia „ludzie chcą pracować spokojnie”, „większość ludzi liczy się z podwyżką, ale nie tak wysoką”.

W wielu zakładach Nidzicy stwierdzano, że „propozycje cenowe są za wysokie”. Wyrażano opinie o zasadność konsultacji, gdyż okres na uwzględnienie wniosków był zbyt krótki. W proskowni mleka w Korszach stwierdzano, że „przed postawieniem problemu zmiany struktury cen na posiedzeniu sejmowym powinna być konsultacja, a nie tak jak obecnie”.

Aktyw partyjny Olsztyna stwierdza też, że robotnicy zakładów pracy z pewną rezerwą odnoszą się do problemu zmiany struktury cen. Między innymi niezadowolenie wyczuwa się z proponowanych przez premiera rozwiązań wśród kobiet zatrudnionych w spółdzielni im. Hanki Sawickiej w Mrągowie, spółdzielni „Igła” w Morągu i innych.

Duże wrażenie wywołują transmisje w radio i TV z przebiegu wieców i manifestacji w dużych ośrodkach przemysłowych kraju. Do KW napływają nadal rezolucje i listy indywidualne od załóg robotniczych, rolników indywidualnych, inteligencji, młodzieży i kobiet, w których zawarte jest poparcie dla kierownictwa partii, towarzysza Edwarda Gierka i rządu PRL towarzysza Piotra Jaroszewicza.

W rezolucji podjętej na masówce pracowników rolnictwa i rolników indywidualnych w Lubawie między innymi czytamy, „oczekiwaliśmy od robotników Ursusa zwiększonej ilości ciągników i maszyn, aby móc lepiej i gospodarniej wykorzystać ziemię, aby więcej żywności dać dla kraju, a między innymi i dla nich. Zawiedliśmy się, gdyż zdajemy sobie sprawę, że gdybyśmy otrzymali ciągniki, które mogły być wyprodukowane w ciągu czasu, który został zmarnowany na ekscesy jakie w tym czasie prowadzili nieodpowiedzialni pracownicy Ursusa, wyprodukowane w tym czasie ciągniki w pełni pokryłyby potrzeby naszej gminy i gmin sąsiednich. Dlatego też zdecydowanie potępiamy takie sposoby rozwiązania problemów naszego życia i opowiadamy się za polityką partii i rządu”.

W innej rezolucji podjętej na masówce przez pracowników Państwowego Przedsiębiorstwa Gospodarki Rolnej w Nidzicy czytamy, „wyrazamy naszą najgłębszą pogardę i potępienie dla chuligańskich prób narzucenia swej woli ogromnej większości klasy robotniczej i narodu przez niewielką grupę awanturników, warcholów i mętów społecznych, niszczycieli mienia publicznego”. Domagamy się surowego ukarania ich za krzywdę jaką wyrządzili naszej ojczyźnie i wszystkim Polakom”. Jesteśmy na tyle silni, by dać zdecydowany odpór marginesowi społecznemu i bronić demokratycznego sposobu życia”. W większości podjętych rezolucji mało mówi się o zmianie struktury cen i zasad rekompensaty, a jeśli mówi się to w kontekście „po uwzględnieniu wniosków i propozycji zgłoszonych w trakcie konsultacji”.

Sekretarz KW PZPR

/-/ Seweryn Bidziński

Olsztyn, dnia 30.06.1976 roku

Nr 18

1976 czerwiec 30, Olsztyn. Informacja bieżąca sekretarza KW PZPR w Olsztynie Seweryna Bidzińskiego przesłana do KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
Warszawa

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje: w dniu dzisiejszym odbyły się w województwie 72 masówki, mityngi. Wzięło w nich udział około 7 tysięcy osób. Przebiegały one w atmosferze spokoju, powagi i zrozumienia sytuacji w kraju. Wyrażano w nich poparcie dla linii politycznej partii i I sekretarza KC PZPR tow. Edwarda Gierka oraz premiera Piotra Jaroszewicza. Przedstawiciele załóg robotniczych, dozoru technicznego i administracji szczególnie ostro potępiali ekscesy jakie miały miejsce w Radomiu i Ursusie. Domagano się surowego i przykładowego ukarania osób, które niszczyły mienie społeczne, ciężko wypracowany dorobek i naraziły na szwank w odczuciu opinii społecznej dobre imię Polski i Polaka. Często mówiono też, że decyzje zmiany struktury cen i zasad rekompensaty były słuszne i powinny być wprowadzone w życie po uwzględnieniu wniosków zgłoszonych w trakcie konsultacji.

Z treści niektórych rezolucji wynika, że problem zmiany struktury cen i zasad rekompensaty jest zbyt delikatnie potraktowany. Tu i ówdzie w rozmowach indywidualnych po zakończeniu wieców i masówek często padają stwierdzenia „dajemy poparcie towarzyszowi Edwardowi Gierkowi i to jest słuszne i pod tym się podpisuję, ale nie wiem czy słusznym jest aż w rezolucjach potępienie elementów społecznych, czy one urosły aż do takich rozmiarów, czy nie możemy tego załatwić administracyjnie, czy musimy margines społeczny przeciwstawiać całej partii i narodowi?”

Niektórzy aktywiści partii z terenu miasta Olsztyna, Morąga, Szczytna i innych stwierdzają, „by na obecnym etapie zaprzestać dyskusji, gdyż ludzie wytworzoną atmosferą są zmęczeni, chcą po prostu spokojnie pracować”.

Sekretarz KW PZPR
/-/ Seweryn Bidziński
Olsztyn, dn. 30.06.1976 r.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 26, mps, oryginał

Nr 19

1976 lipiec 1, Olsztyn. Informacja bieżąca sekretarza KW PZPR w Olsztynie Seweryna Bidzińskiego przesłana do KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
Warszawa

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje: w województwie wszystkie zakłady pracują normalnie. Nie odnotowaliśmy przerw i zakłóceń w pracy. W rozmo-

wach indywidualnych wiele mówi się o przebiegu wczorajszego wiecu w Radomiu⁵¹. Najczęściej padają stwierdzenia „dobrze, że do wiadomości opinii publicznej podano przebieg zajęć i strat materialnych oraz nazwiska osób najbardziej wyróżniających się w niszczeniu mienia”. Na takie potraktowanie sprawy – stwierdzano w środowisku transportowców w Olsztynie – ludzie pracy czekali, gdyż większość opinii publicznej była przekonana, że „tego rodzaju zajęcia w przeszłości uchodziły sprawcom bezkarnie”.

Aktyw partyjny z Iławy, Ostródy, Olsztyna i innych miejscowości stwierdza, że „wiec został dobrze przygotowany, spełnił oczekiwania organizatorów, wstrząsnął sumieniem tych, którzy ustawili się na nie”. Szczególnie duże wrażenie i wiele pozytywnych komentarzy o przebiegu wiecu w Radomiu odnotowaliśmy między innymi wśród załóg robotniczych OZOS „Stomil”, ZPO „Warmia” w Kętrzynie, Warmińskiej Fabryki Maszyn Rolniczych „Warfama” w Dobrym Mieście, ZNTK Ostróda.

W Spółdzielni Pracy „Spedytor Mazurski”, Meblarskiej Spółdzielni Pracy „Styl” i „Farel-Predom” w Kętrzynie, robotnicy wyrażając swoje stanowisko do aktualnych wydarzeń politycznych w kraju stwierdzili: „udzielamy pełnego poparcia dla polityki partii, uchwał VII Zjazdu i I sekretarza KC tow. Edwarda Gierka oraz dezaprobatę i potępienie dla ekscesów i wybryków chuligańskich. Jednocześnie prosimy o przekazanie kierownictwu partii i rządu, by naszego poparcia nie zrozumiano, że jesteśmy za przyjęciem i wprowadzeniem w życie zaproponowanych przez premiera Piotra Jaroszewicza zmian w strukturze cen i zasadach rekompensaty”.

Niektórzy renciści i emeryci w mieście Olsztynie stwierdzają, że wśród znacznej grupy ludzi oddanych sprawie partii i kraju są głosy, że w przeprowadzeniu zmiany struktury cen i zasad rekompensaty było wiele nieudolności. Czas na konsultacje był stanowczo za krótki i niemożliwy do uwzględnienia wniosków załóg robotniczych, inteligencji pracującej i chłopstwa. Podawano przykład, że dnia 25 czerwca kierownicy central handlowych i placówek terenowych otrzymali pouczenie co mają robić, w zakładach pracy naliczano dla pracowników rekompensaty, wydrukowane były cenniki itp. Tu i ówdzie w tym środowisku mówi się, że zmianę struktury cen „chciało się załatwić autorytetem tow. Edwarda Gierka”.

W środowisku robotników budownictwa w Olsztynie odnotowaliśmy wypowiedzi, że proponowana zmiana struktury cen spowodowałaby zbyt wielkie dysproporcje w poziomie życia ludzi pracy i gwałtowne obciążenie budżetów rodzinnych, rekompensata nie pokryłaby zwyżki cen”.

Niektórzy robotnicy w OZOS „Stomil” stwierdzali, że „ceny drobiu, ryb i wyrobów mleczarskich należałoby pozostawić na niezmiennym poziomie, traktując je jako artykuły zamienne mięsa”. Tamże były też głosy, że im prędzej nastąpi wprowadzenie zmian w strukturze cen po uwzględnieniu wniosków załóg robotniczych tym lepsza będzie atmosfera, gdyż aktualne niepokoje, plotki, złośliwe komentarze sprzyjają siłom wrogim i niekorzystnie mogą odbić się na wynikach pracy.

W środowisku inżynierjno-technicznym, lekarzy, a nawet części aktywu partyjnego w Olsztynie odnotowaliśmy wnioski, „by wyraźnie mówić społeczeństwu, że zachodzi konieczność spłacania artykułami mięsnymi zaciągniętych na inwestycje pożyczek, szczególnie wybudowanych zakładów przetwórstwa mięsnego, chłodni i innych”.

W Mrągowie, Morażu i Szczytnie odnotowaliśmy wypowiedzi w środowisku kadry inżynierjno-technicznej, by zmianę struktury cen robić etapami, że proponowa-

⁵¹ Wiec, o którym mowa odbył się 30 VI 1976 r. na stadionie RKS „Radomiak”. Uczestnicy zgromadzenia m.in. potępili „inicjatorów i uczestników chuligańskich ekscesów, burd i awantur” z 25 VI. Zob. TL, 1976, nr 157, s. 1, 9.

ne dodatki na dzieci i niepracujące żony są za niskie. W Ostródzie często zadawane są aktywowi pytania, jak i kiedy będzie przeprowadzona zmiana struktury cen, w jakim zakresie wnioski załóg zostaną uwzględnione i jakie będą zasady rekompensaty. Odnotowaliśmy też, że kierownik budowy Zakładów Mięśnych w Morlinach k. Ostródy firma „Epstein”⁵², w rozmowie z robotnikami stwierdził, „niedobrze zrobił wasz rząd, że wycofał się ze zmiany cen z powodu sprzeciwu małej grupy. W moim kraju jest to nie do pomyślenia i nie do przyjęcia”.

Sekretarz KW PZPR
/-/ Seweryn Bidziński
Olsztyn, dn. 1.07.1976 r.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 27, mps, oryginał

Nr 20

1976 lipiec 3, Olsztyn. Informacja bieżąca I sekretarza KW PZPR w Olsztynie Leona Kłonicy przestana do KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
Warszawa

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje: z uwagą i dużym zainteresowaniem społeczeństwo województwa zapoznało się z treścią wystąpienia I sekretarza KC PZPR tow. E. Gierka na spotkaniu z aktywem robotniczym⁵³. W różnych środowiskach społeczno-zawodowych i młodzieżowych zorganizowano zbiorowe oglądanie transmisji TV i radiowych. Z wypowiedzi aktywu robotniczego, członków partii i bezpartyjnych, aktywu partyjnego, młodzieży i kobiet, pracowników nauki, kultury, inżynierów i techników wynika, że treść przemówienia, argumentacja i akcenty w nim zawarte korespondowały w pełni z ich odczuciami oraz kolegów, współpracowników i członków rodzin.

Duże wrażenie na odbierających transmisję telewizyjną robiły spontaniczne reakcje aktywu robotniczego na trasie, wystąpienie, owacje, wznoszone hasła świadczące o pełnym poparciu klasy robotniczej Śląska i Zagłębia dla linii politycznej partii i rządu oraz I sekretarza KC PZPR tow. E. Gierka i premiera Piotra Jaroszewicza. Wypowiadający się podkreślają wysoką kulturę polityczną wielkoprzemysłowej klasy robotniczej i autentyczny patriotyzm. W środowisku robotników OZOS „Stomil”, Węzła PKP w Hławie i Olsztyna padają stwierdzenia, że była to wielka lekcja wychowania obywatelskiego, patriotycznego dialogu partii ze społeczeństwem.

⁵² Chodzi o amerykańską firmę *The Epstein Company* z Chicago, z którą władze PRL podpisały kontrakt na budowę nowoczesnych Zakładów Mięśnych w Morlinach k. Ostródy. Budowę rozpoczęto w 1973 r., natomiast rozruch produkcyjny rozpoczął się we wrześniu 1975 r. Por. R. Tomkiewicz, *Gospodarka mięsna na Warmii i Mazurach po 1945 roku. Zarys problematyki*, Olsztyn 2013, s. 50–60.

⁵³ Chodzi o spotkanie I sekr. KC PZPR Edwarda Gierka i premiera Piotra Jaroszewicza z aktywem robotniczym woj. katowickiego, które odbyło się 2 VII 1976 r. w Katowicach. Zob. TL, 1976, nr 158 z 3–4 VII, s. 1–2.

Udział tow. P. Jaroszewicza w spotkaniu i wysoka ocena jego działalności jako szefa rządu ze strony tow. E. Gierka stwierdzali aktywiści Komitetu Wojewódzkiego, niektórzy pracownicy OZOS „Stomil”, organów ścigania i administracji państwowej w Olsztynie zadaje kłam krążącym tu i ówdzie spekulacjom inspirowanym przez obce i wrogie nam osoby i ośrodki dywersji ideologicznej o rzekomych rozbieżnościach w kierownictwie Biura Politycznego i o tym, że jakoby premier był człowiekiem „Wschodu” i nie działa w interesie narodu. Niektórzy robotnicy Wojewódzkiego] Przed[siębiorstwa] Przemysłu Mięsnego w Olsztynie stwierdzali, że cały naród czekał na przemówienie towarzysza E. Gierka, w pełni mu wierzymy, mówił szczerze jako prawdziwy patriota i komunista, ufamy mu że wspólnie potrafi z nami rozwiązać i tę trudną sprawę zmiany cen.

W Olsztyńskiej Fabryce Mebli niektórzy robotnicy stwierdzali „teraz mamy całkowitą pewność, że kierownictwo partii jest dobrze informowane, jesteście przekonani, że nasza praca, wysiłek i trud jest wysoko ceniony przez tow. E. Gierka, musimy jeszcze lepiej pracować, nie zawiedzimy zaufania tow. Gierka, gdyż poddając sprawy ważne dla ludzi pracy pragnie rozwiązywać w ścisłej więzi z nami. Ceny to sobie bardzo wysoko”.

Aktyw robotniczy z niektórych zakładów pracy Bartoszyce, Mrągowa i Olsztyna stwierdzał, że po wysłuchaniu przemówienia tow. E. Gierka czuje się bardziej usatysfakcjonowany, że z treści przemówienia bije szacunek dla ludzi pracy, ich wysiłku i rzetelnej roboty, było ono rzeczowe i przekonujące, płynące wprost do serca ludzi uczciwie pracujących, rozumiejących interesy kraju i narodu.

W niektórych środowiskach inżynierjno-technicznych, nauczycielskich, rencistów i emerytów, robotniczych miasta Olsztyna, Ostródy, Iławy i Kętrzyna wyczuwało się atmosferę, że zaspokojone zostało zapotrzebowanie społeczne na wyjaśnienie problemów związanych z zmianami strukturą i zasad rekompensaty oraz utrzymaniem dobrej atmosfery w kraju, tamże często stwierdzano, że „w treści przemówienia tow. Gierka zawarty jest duży ładunek patriotyczny i emocjonalny, trafia ono do każdego Polaka. Powinno ono być przedmiotem edukacji narodowej”.

Wśród załogi ZNiK w Ostródzie odnotowaliśmy wypowiedzi, że „robotnicy jeszcze bardziej wzmocnią dyscyplinę pracy i wydajność pracy, gdyż treści wystąpienia tow. E. Gierka „trafiają do serca, do naszych przekonań, dają nam niemałą satysfakcję z tego, że klasa robotnicza, której jesteśmy częścią współdecyduje w sprawach istotnych narodu, jego warunków bytowych na dziś i na jutro”.

Niektórzy aktywiści frontu ideologicznego w Olsztynie i Ostródzie, pracownicy naukowo-dydaktyczni ART i WSP oraz środowiska urzędniczego w Szczytnie podkreślają te fragmenty przemówienia tow. E. Gierka, w których nawiązał do „liberum veto”, a więc historii naszego narodu, która nasuwa wnioski, że tylko dobra praca, rozważa, mądrość i kultura polityczna, zespolenie interesów osobistych z interesami kraju i narodu jest wkładem w dalszy jego rozwój. Wypowiadający się widzą potrzebę i konieczność nasilenia działalności ideowo-politycznej i wychowawczej zmierzającej do uczenia demokracji, umiejętności korzystania z praw oraz rzetelnego wypełniania obowiązków obywatelskich.

W pracy placówek oświatowo-wychowawczych, organizacji partyjnych i związkowych, w życiu codziennym – mówiono – należy z żelazną konsekwencją utrzymywać w świadomości młodego pokolenia i ogółu obywateli przekonanie, że wolność, sprawiedliwość, demokracja nie jest pojęciem abstrakcyjnym i rozpatrywać je trzeba w odniesieniu do interesów klasy robotniczej i pracującego chłopstwa.

Niektórzy pracownicy sądownictwa i Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, robotnicy iławskiej Wytwórni Części Samochodowych i innych wyrażali pełne zrozumienie

dla zasady, że aktywna polityka płac wymaga elastycznej polityki cen. Tamże odnotowaliśmy wypowiedzi, że TV i radio zbyt skąpo informowały w ostatnim okresie o sytuacji cenowej i warunkach życia innych krajów, że w tym zakresie propaganda nie jest ofensywna, nie daje nawet pełnego aktualnego serwisu informacji o życiu innych narodów.

W środowisku części aktywu partyjnego miasta Olsztyna i Hawy stwierdzano, że bardzo pozytywnie przyjęto wystąpienie, mądrze postąpiono, że tow. E. Gierek nie podejmował problemu warcholów i awanturników, nie wymieniał Radomia i Ursusa, a mówił do ludzi uczciwych, wszystkich Polaków, dla których dobro narodu i ojczyzny jest najwyższym dobrem.

W rozmowach indywidualnych aktywistów partii z rolnikami gmin Kiwity, Świątki i innych padały stwierdzenia, że „chłopi szczególnie ostro potępiają zajścia w Ursusie i Radomiu, że wszystko można im darować tylko nie zniszczeń. Powinni oni być za to mocno ukarani, na własny koszt powinni usunąć straty materialne”. W gminie Szkotowo odnotowaliśmy wypowiedź rolnika, że w jego odczuciu „tow. Gierek jest za dobry dla ludzi, zbyt wiele im ufa i dlatego wśród części społeczeństwa jest za małe zdyscyplinowanie”.

W gminach Barczewo, Lidzbark Warm[iński], Lubomino i innych panuje obawa wśród części chłopów, że „o ile nie wzrosną ceny zbóż ze zbiorów 1976 r. wówczas chłopci będą oczekiwać na podwyżkę, by sprzedać państwu zboże i inne płody rolne po wyższych cenach”. Nadesłane ze wszystkich środowisk sygnały dotyczące przemówienia tow. E. Gierka świadczą, że ze zrozumieniem i zadowoleniem przyjęto zapowiedź zmiany struktury cen po uwzględnieniu zgłoszonych wniosków i postulatów, i ponownym poddaniu projektu zmiany struktury cen pod ogólnonarodową dyskusję.

I sekretarz KW PZPR
/-/ Leon Kłonica
Olsztyn, dn. 3.07.1976 r.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 28-28b, mps, oryginał

Nr 21

1976 lipiec 9, Olsztyn. Informacja bieżąca sekretarza KW PZPR w Olsztynie Seweryna Bidzińskiego przestana do KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
Warszawa

Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Olsztynie informuje: obrót artykułami spożywczymi w I półroczu br. wyniósł w województwie 3.045.502 tys. zł, co stanowi 40,5 proc. obrotu w detalu ogółem. Jest on wyższy o 13 proc. w stosunku do I półrocza ubiegłego roku. Aktualnie sprzedaż artykułów żywnościowych prowadzi 1750 placówek przy łącznej wielkości zatrudnienia 3670 osób.

W bieżącym tygodniu zaopatrzenie ludności w artykuły spożywcze przebiegało w zasadzie prawidłowo za wyjątkiem cukru, ryżu, kasz, płatków owsianych. Począwszy od trzeciej dekady czerwca do chwili obecnej obserwujemy wzmożony wykup niektórych artykułów spożywczych zwłaszcza cukru, ryżu, mąki, kasz, konserw mięsnych, warzywnych, rybnych, czekolady, materiałów budowlanych, węgla, koksu i innych.

Codzienne meldunki o stanach zapasów artykułów spożywczych w hurcie miejskim i wiejskim wykazują tendencje spadkowe. Przewidziane na III kwartał dostawy nie zapewniają ciągłości zaopatrzenia przy jednoczesnej konieczności odbudowania zapasów. Stan zapasów w hurcie na dzień 8.07.1976 r. kształtował się w zasadzie na poziomie ustalonym przez Ministerstwo Handlu Wewnętrznego i Usług za wyjątkiem cukru.

W tej sytuacji wojewoda olsztyński po przeanalizowaniu sprawy z dyrekcjami pionów handlowych oraz po konsultacji z Ministerstwem Handlu Wewnętrznego i Usług wprowadził z dniem 6.07.br na terenie województwa olsztyńskiego limitowanie sprzedaży cukru do 1 kg na jednego kupującego. Zobowiązał równocześnie jednostki handlowe do czuwania nad przebiegiem zaopatrzenia w celu niedopuszczenia do ewentualnych wykupów innych artykułów spożywczych w ilościach tradycyjnie przyjętych na jednego kupującego, a także poprzez ustalenie wielkości sprzedaży przez sklepy dziennej normy przeciętnego zapotrzebowania.

Wydział Handlu dysponuje codziennymi meldunkami o stanach zapasów i bieżącej informacji rynkowej. Dostawy mięsa i przetworów mięsnych przebiegają zgodnie z rozdzielnikiem, jednakże budzi zastrzeżenia jakość towaru (głównie mięsa mrożonego). Zaopatrzenie w napoje chłodzące opiera się głównie na lokalnej produkcji napojów gazowanych i wód mineralnych oraz piwa i napojów mlecznych.

Z uwagi na ograniczenie przydziału cukru dla wytwórni i rozlewni wód gazowanych występują niedobory oranżady, na którą szczególnie zapotrzebowanie istnieje w środowisku wiejskim. Sytuację rynkową pogarszają też niedostateczne dostawy wód mineralnych i pepsy coli, uzależnione od przydziałów centralnych. Przydziały te zostały na III kwartał dla województwa znacznie zmniejszone. Zapotrzebowanie rynku na napoje mleczne oraz piwo jest realizowane w pełnych wysokościach.

W województwie nadal obserwujemy atmosferę wyczekiwania, zniecierpliwienia i niepewności co do stabilności cen i kosztów utrzymania. Sprzyjający grunt zyskuje „plotka” i inne nieprzychylnie polityce społeczno-gospodarczej partii i rządu wypowiedzi i komentarze o charakterze spekulatywnym.

Obserwujemy zmniejszone wpływy do PKO i zwiększone podejmowanie z książeczek PKO pieniędzy. Aktyw partyjny stwierdza, że niektóre osoby podejmują pieniądze w celu zgromadzenia zapasów artykułów spożywczych, materiałów budowlanych (idą jak woda), wykup wyrobów jubilerskich, kryształów itp. Istnieje wzmożone zapotrzebowanie na pasze treściwe dla zwierząt, nawozy mineralne, opał, materiały budowlane, np. w gminie Ława brak stali zbrojeniowej hamuje wykończenie budynków inwentarskich i dalszy rozwój hodowli, a w wyniku braku pasz dla trzody chlewnej odnotowano próbę wręczenia łapówki w zamian za odebranie warchlaków poniżej obowiązującej wagi.

Z niektórych gmin otrzymaliśmy sygnały o spadku trzody chlewnej, bydła, skupu mleka, np. w gminie Janowiec wielu rolników mleko pełne przeznacza na paszę dla trzody. Notujemy też wysokie ceny wolnorynkowe na zboże (np. żyto 600 zł/q, zboże jare 900 zł/q).

Permanently w handlu i na wolnym rynku odczuwa się brak ziemniaków, niedostateczną podaż owoców i warzyw, są narzekania na zbyt wysokie ceny. Aktyw partyjny gmin stwierdza, że z wypowiedzi rolników wynika, iż w wypadku nie wprowadzenia nowych cen proponowanych przez premiera nie będą oni odstawiać do punktów skupu zwierząt, zbóż, będą czekać na wyższe ceny. W wielu rejonach województwa notujemy też wypadki wykupu chleba z przeznaczeniem na paszę dla trzody chlewnej i drobiu.

Coraz liczniej w różnych środowiskach notujemy wypowiedzi, „by nie czekać na wyniki konsultacji i podwyższyć cenę cukru do 15 zł, chleba o 2 zł/kg, mięsa do 30 proc., soli do 3 zł/kg, mąki i kasz do 10 zł/kg. W wielu środowiskach robotniczych zwłaszcza kobiety nie akceptują podwyżki drobiu, ryb, margaryny, masła stwierdzając, że można będzie ceny na te artykuły podnieść w późniejszym terminie.

Nieco ucichły wypowiedzi na temat zasad rekompensaty. Jeśli tu i ówdzie o tym problemie się mówi to najczęściej padają stwierdzenia „dla najniżej zarabiających i średnio sytuowanych powinna ona być najwyższa”, „równa dla wszystkich”, „powinna uwzględniać dochód na jednego członka rodziny”. W gminie Miłomłyn odnotowaliśmy wypowiedzi aktywu by górnicy, hutnicy i stocznioicy otrzymali najwyższą rekompensatę, nie powinno się jednak podawać tego faktu w prasie. W środowisku robotników „Warfamy” Dobre Miasto odnotowaliśmy wypowiedzi by zatrudnionym przyznać dodatki na dzieci i niepracujące żony takie, jakie otrzymują funkcjonariusze MO.

Aktualna sytuacja rynkowa budzi wiele niezadowolenia wśród kobiet, narzekań, a nawet padają stwierdzenia, najczęściej w sklepach, że nie warto być uczciwym w tym kraju, gdyż najgorzej na tym się wychodzi. Najczęściej mówią tak osoby, które nie poddały się panice wzmożonych wykupów cukru, a w chwili obecnej nie mogą go kupić do zrobienia przetworów owocowych.

Bardzo ofiarnie i z poświęceniem pracuje zdecydowana większość załóg handlowych. Tu i ówdzie padają stwierdzenia, by jak najszybciej wprowadzić zmianę struktury cen, gdyż coraz częściej dochodzi między klientami a sprzedawcami do ostrej wymiany zdań, kłótni i nieporozumień na tle zaopatrzenia.

W niektórych miastach – Kętrzynie, Iławie, Olsztynie, Ostródzie, Szczytnie i innych aktywu partyjny stwierdza, że wytworzona sytuacja w handlu jest anormalna i sprzyja możliwościom popełnienia nadużyć ze strony nieuczciwych pracowników handlu.

Załogi zakładów pracy pracują bez zakłóceń. Aktywu partyjny i związkowy gruntownie przeanalizował w swych zakładach sytuację gospodarczą i społeczną, podjęto też niezbędne środki w celu wykonania zadań produkcyjnych miesiąca lipca uwzględniając okres urlopowy.

Sekretarz KW PZPR
/-/ Seweryn Bidziński
Olsztyn, 9.07.1976 r.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 32-32b, mps, oryginał

Nr 22

1976 lipiec 13, Olsztyn. Informacja bieżąca KW PZPR w Olsztynie przesłana do KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
Warszawa

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje, że z dużą uwagą i na bieżąco instancje terenowe oraz kierownictwo KW analizują sytuację rynkową oraz atmosferę i nastroje społeczne w poszczególnych środowiskach.

Z posiadanego rozeznania wynika, że sytuacja w zaopatrzeniu rynku w cukier, kasze, ryż jest bardzo trudna. W punktach sprzedaży w zasadzie występuje całkowity brak tych artykułów, gdyż ograniczone ilości zwłaszcza cukru oferowane przez sklepy są rozprzedawane w ciągu kilku minut. Wydział Handlu i Usług Urzędu Wojewódzkiego oraz komitety partyjne otrzymują liczne interwencje mieszkańców Olsztyna i województwa w sprawie umożliwienia zakupu choćby najmniejszej ilości cukru, najczęściej z przeznaczeniem na żywienie dzieci. Występują też duże trudności z zaopatrzeniem w cukier kolonii, obozów, które ze względu na konieczność utrzymania zapasów w hurcie, otrzymują ilości mniejsze od zamawianych. Ograniczenia te dotyczą również wytwórni lodów, napojów chłodzących, ciastkarni itp. Stosując zarządzenie ministra handlu wewnętrznego i usług na miesięczne limity sprzedaży cukru, w lipcu br. limit ten będzie o 18 procent mniejszy w stosunku do sprzedaży w lipcu roku ubiegłego.

Obserwuje się zwiększony wykup soli, płatków zbożowych, konserw mięsnych i rybnych, mąki, a także wzrasta popyt na materiały budowlane i węgiel. Wiele narzekań występuje na stan zaopatrzenia w ziemniaki, owoce i warzywa oraz ich wysoką cenę. W ostatnich dniach w środowiskach wiejskich notujemy wzmożony wykup chleba, który prawdopodobnie przeznaczony jest na paszę dla zwierząt i drobiu. Podobno na karmę przeznacza się kasze, płatki zbożowe i ryż.

Aparat handlu pracuje bez większych zastrzeżeń, a nawet z dużym wysiłkiem i poświęceniem. Słyszy się często, że pracownice sklepów spożywczych skarżą się na przemęczenie z powodu dokuczliwego stosunku wielu klientów. Są przypadki, że pracownicy sklepów z artykułami spożywczymi chcą przechodzić do pracy w sklepach branż przemysłowych.

Stan podenerwowania i niepokoju ludności choć uległ zmniejszeniu, nadal się utrzymuje w poszczególnych środowiskach z powodu niskiego stanu zaopatrzenia. Są liczne głosy z różnych środowisk społecznych, aby nie czekając na ostateczne wyniki konsultacji zmiany struktury cen, wprowadzić nowe ceny na cukier, kasze, ryż, płatki zbożowe i chleb. Kobiety i młode małżeństwa są przeciwne podwyżce ceny mleka pełnego i artykułów pochodnych, a sugerują wprowadzić wyższe ceny na alkohol.

Rolnicy oczekują wyższych cen skupu na artykuły rolne. Są komentarze, że nie będą sprzedawać zboża, jeżeli się nie zagwarantuje im na piśmie odpowiedniej puli sprzedaży paszy. Postulują ponadto o umiarkowane, nowe ceny na nawozy sztuczne, gdyż od ilości wysiewu zależy wysokość plonów. W ostatnich dniach daje się zauważyć malejący skup żywca w punktach GS. Praca w zakładach przemysłowych i budownictwie przebiega bez zakłóceń. [...]

Olsztyn, dn. 13.07.1976 r.

Nr 23

1976 lipiec 13, Olsztyn. Ocena przygotowań i przebiegu kampanii związanej ze zmianą struktury cen w województwie olsztyńskim przygotowana przez Wydział Organizacyjny KW PZPR

Ściśle poufne!

**OCENA PRZYGOTOWAŃ I PRZEBIEGU KAMPANII
ZWIĄZANEJ ZE ZMIANĄ STRUKTURY CEN W WOJEWÓDZTWIE OLSZTYŃSKIM**

Okres jaki upłynął od VII Zjazdu i pierwszego posiedzenia Sejmu nowej kadencji gdzie wyraźnie podkreślono konieczność zmiany struktury cen – nie został w pełni wykorzystany do należytego przygotowania społeczeństwa na przyjęcie i zaakceptowanie poważniejszych zmian w strukturze cen.

Zarówno w środkach masowego przekazu, jak i w działalności propagandowo-wychowawczej zrobiono zbyt mało w kierunku przełamania stereotypów myślowych jakie ukształtowały się w sprawie stabilności cen. Skromną była dawka wiedzy i informacji o naszych obiektywnych i subiektywnych trudnościach, których przezwyciężenie jest niemożliwe bez stosowania elastycznej polityki cen. Traktując podwyżkę cen na artykuły spożywcze jako problem szczególnie drażliwy i trudny do rozwiązania ze szczególną wstrzeźliwością traktowano go w codziennej pracy partyjnej. Nie uzbrojono społeczeństwa, a nawet aktywu w dostateczną ilość argumentów do traktowania elastycznej polityki cen jako ważnego i nieodzownego instrumentu racjonalnej i nowoczesnej gospodarki.

Instancje i organizacje partyjne przyjęły do wiadomości fakt zapowiedzianej zmiany struktury cen oraz zapewnienie, iż projekt rządu poddany zostanie pod ogólnonarodową dyskusję i praktycznie rozpoczął się okres wyczekiwania.

Ta względna prawie półroczna cisza przerywana była od czasu do czasu krążącymi pogłoskami i plotkami na temat zwyczajki cen na samochody, meble czy artykuły spożywcze bądź wyznaczenia fikcyjnych terminów tych podwyżek, co spowodowało wzrost wykupu danych artykułów i chwilowe zakłócenia w pracy handlu.

Aktyw partyjny świadom, iż projekt rządu zgodnie z zapowiedzią tow. GIERKA poddany zostanie konsultacji na ogół prawidłowo reagował na przejawy paniki. Uzupełniane w porę wykupywane artykuły, właściwa postawa pracowników handlu i większości społeczeństwa powodowały stosunkowo szybkie niwelowanie objawów zdenerwowania i niepokoju poszczególnych grup społecznych czy środowisk.

Powszechniejsze i bardziej długotrwałe niezadowolenie wywoływały braki na rynku mięsno-wędliniarskim. W wielu ośrodkach województwa i w samym Olsztynie coraz częściej publicznie i w rozmowach prywatnych słyszało się głosy: „niech podwyższą te ceny, może łatwiej się coś kupi”.

Droga jednak od zarejestrowania w świadomości faktu o mającej nastąpić podwyżce do zrozumienia jego motywów i konieczności, zwłaszcza gdy chodzi o znacznie większe rozmiary nie jest ani łatwa ani prosta, i wymaga długofalowej, cierplivej pracy wyjaśniającej. Generalnie kierując się różnymi pobudkami: świadomością, emocją, zdenerwowaniem z powodu braków, społeczeństwo oczekiwało podwyżki cen na mięso i jego pochodne w granicach nie przekraczających jednak 20–30%, spodziewano się nieznacznej podwyżki cen na sól, cukier, chleb czy mąkę. Wiele osób wyrażało przeko-

nanie, że trosce o rodziny wielodzietne i gorzej sytuowane w minimalnym stopniu lub w ogóle nie ulegną podwyżce ceny niższych gatunków mięs i wędlin oraz tłuszczów i oleju.

Wśród części obywateli, a nawet i aktywu spotykało się także opinie wysnute ze zbyt optymistycznej propagandy w środkach masowego przekazu bądź też na skutek przedkładania własnych życzeń ponad rzeczywiste realia, że rząd utrzyma stabilność cen co najmniej do końca roku, a jedynie drogą zmiany gatunków podwyższane będą ceny jak to miało miejsce przy wielu artykułach przemysłowych i cukierniczych.

Faktycznie w grupach nieformalnych, w kolejkach sklepowych, w rodzinach, przy stanowiskach pracy toczyła się ożywiona i różnorodna dyskusja wokół problemu cen. Nie towarzyszyło jej jednak ofensywne, długofalowe działanie w organizacjach partyjnych i wśród aktywu w kierunku przełamывania tradycyjnych nawyków myślenia i pogłębiania wiedzy o czynnikach rozwoju naszej gospodarki. Zarówno aparat jak i aktyw partyjny nie był wcześniej merytorycznie i organizacyjnie przygotowany do tak poważnej w swej wymowie akcji.

Jeszcze na kilka dni przed ogłoszeniem rządowego projektu wielu sekretarzy KC pytało jakie mają zająć stanowisko wobec krążących pogłosek o podwyżce.

Pewna tajemniczość, a następnie zamierzona błyskawiczność, oraz zakres i skala proponowanych podwyżek i rekompensaty była dużym zaskoczeniem dla większości towarzyszy. Nie spodziewano się przynajmniej wśród szeregowych działaczy partii, że tak ogromną pracę można pomyślnie wykonać w ciągu kilku dni. Polityczna i społeczna waga podejmowanych problemów wskazywała na konieczność zaangażowania do prac wszystkich członków wojewódzkiej i terenowych instancji partyjnych, sekretarzy POP i całych grup aktywu partyjnego i stronnictw politycznych.

Określony czasokres kampanii nie pozwolił na zwołanie plenarnego posiedzenia KW ani odbycie posiedzeń instancji pierwszego stopnia. Większość jednak członków instancji wzięła udział w naradach, konsultacjach i spotkaniach organizowanych na szczeblu KW i w terenie, oraz aktywnie uczestniczyła we wszystkich fazach prac związanych ze zmianą systemu struktury cen.

Opracowany w oparciu o wytyczne KC i sytuację w województwie plan polityczno-organizacyjnych działań na okres prac związanych z wdrożeniem w życie projektu rządu zakładał dość szerokie i na ile to było możliwe szybkie i ofensywne działanie na rzecz ukształtowania wśród społeczeństwa zrozumienia motywów i intencji rządu oraz uzyskania poparcia do proponowanej struktury cen i zasad rekompensaty.

Do pracy propagandowo-wyjaśniającej i organizatorskiej kierownictwo KW zmobilizowało cały aparat partyjny i towarzyszy przebywających na rentach partyjnych.

Ponadto w dyspozycji KW była 250. osobowa grupa aktywu społecznego. Nadmienić należy, że aktyw wojewódzki był dość pospiesznie kompletowany i rekrutował się w przeważającej większości spośród kadry kierowniczej Urzędu Wojewódzkiego, przedsiębiorstw i instytucji, organizacji społecznych i młodzieżowych. Świadomość faktu, iż niewiele pozostało czasu na merytoryczne przygotowanie nakazywała taki dobór aktywu, który posiadał niezbędną wiedzę o mechanizmie funkcjonowania cen, doświadczenie w pracy politycznej i prezentował jednoznaczną postawę wobec zamierzeń Partii i rządu.

Mimo zróżnicowanego poziomu i stopnia przygotowania aktyw ten spełnił pokładane w nim nadzieje. W okresie kilku dni aktyw i aparat partyjny z pełnym zaangażowaniem, poświęceniem, rozwagą i poczuciem partyjnej odpowiedzialności, wykonał ogrom pracy polityczno-wyjaśniającej i organizatorskiej. Zacieśnił kontakty i bezpośrednią więź z terenowymi ogniwami partii, zakładami zakładów przemy-

słówch i PGR. Uważnie wysłuchiwał opinii i głosów ludzi pracy różnych środowisk, wspomagał w pracy instancje terenowe i w porę informował KW o sytuacji w terenie.

O zakresie i rozmiarach przeprowadzonych prac świadczą podejmowane działania Komitetu Wojewódzkiego związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem konsultacji nad rządowym projektem zmian w strukturze cen i zasad rekompensaty skutków decyzji cenowych.

Pierwszy etap tych prac trwał od 23 VI do godzin wieczornych 25 czerwca, a więc do ogłoszenia decyzji o przerwaniu konsultacji. Wstępną fazę przygotowań zapoczątkowało posiedzenie Egzekutywy KW w dniu 23 czerwca z udziałem Towarzysza Tejchmy, na którym zapoznano się z założeniami projektu rządowego oraz wytyczono zadania na okres najbliższych dni. Podobne problemy były przedmiotem posiedzenia Wojewódzkiej Komisji Porozumiewawczej Partii i Stronnictw Politycznych. Kierownictwa ZSL i SD zadeklarowały pełne poparcie i aktywny udział swych członków w całokształcie prac związanych ze zmianą struktury cen. W tymże dniu 23 czerwca przedstawiciele KC i kierownictwa KW odbyli spotkanie sondażowe z 40. osobową grupą aktywu OZOS i 30 aktywistami gminy Bartoszyce na temat przedłożonych przez rząd koncepcji zmiany struktury cen.

Następnego dnia w godzinach rannych kierownictwo KW zorganizowało narady pracowników KW oraz Sekretarzy instancji pierwszego stopnia i części aktywu. Na spotkaniach tych poinformowano towarzyszy o generalnych kierunkach projektowanych zmian w systemie cen, o godzinie przedłożenia w Sejmie projektu Rządu oraz o programie działań na najbliższy okres.

Uczestnicy tych narad tuż po ich zakończeniu wyjechali w teren w celu obsłużenia zaplanowanych na godzinę 15-tą spotkań z sekretarzami POP. W 52 punktach województwa odbyły się w tym dniu narady z sekretarzami POP, w których wzięło udział ponad 2000 uczestników. I choć udzielane na tych naradach informacje były natury ogólnej i dotyczyły generalnych założeń zmiany struktury cen i zasad rekompensaty oraz ekonomicznych i społecznych przesłanek tych przedsięwzięć to jednak pozwoliły one na psychologiczne przygotowanie sekretarzy POP do rozpoczynającej się akcji. Uchroniły aktyw terenowy od sytuacji zaskoczenia, a co ważniejsze sprecyzowano rolę i zadania członków partii w tej kampanii.

Zdecydowana większość Sekretarzy POP ze zrozumieniem przyjęła wiadomość o kierunkach zamierzeń rządu podkreślając, iż zmiana systemu cen nie jest dla nich zaskoczeniem, a logicznym następstwem zapowiedzi VII Zjazdu i pierwszego posiedzenia Sejmu nowej kadencji. Większość dyskutantów wykazała, iż zdaje sobie sprawę z ekonomicznej konieczności rozwiązywania problemu cen.

Do sporadycznych należały wypowiedzi próbujące podważać zasadność wprowadzenia zmian struktury cen. Tego rodzaju spostrzeżenia spotkały się na ogół z repliką zebranych bądź wyjaśnieniami aktywu wojewódzkiego. Na próby demagogicznych wystąpień towarzysze sekretarze z dużą emfazą odpowiadali: „nie obawiajcie się, Towarzysz Gierek nie pozwoli ukrzywdzić robotnika. Zgodnie z jego zapowiedzią już jutro będziemy dyskutować nad projektem”.

Wagę i znaczenie konsultacji jako wyrazu zaufania do ludzi pracy i liczenia się z ich opinią podkreślało wielu uczestników narad sekretarzy POP. Nie znając szczegółowych propozycji ani zamierzonego tempa wprowadzenia ich w życie większość uczestników tych narad nie zabierało jednak głosu w dyskusji. Wyczuwało się pewną rezerwę i oczekiwanie na konkrety.

W tymże dniu 24 czerwca o godzinie 19.00 Sekretariat KW spotkał się 200. osobową grupą aktywu i pracowników politycznych z zamiarem przygotowania ich do przeprowadzenia w dniu 25-go czerwca konsultacji w terenie.

W pierwszej części spotkania zebrani wysłuchali wystąpienia w Sejmie towarzysza Jaroszewicza. Towarzyszyła temu spotkaniu atmosfera zrozumienia i aprobaty dla ekonomicznych i społecznych przesłanek zmiany struktury cen. Pewne kontrowersje wśród części towarzyszy pojawiły się podczas wymiany zdań po naradzie. Dotyczyły one nie istoty zagadnienia, a głównie poziomu i niektórych posunięć taktycznych związanych z wprowadzeniem w życie nowych cen.

Wątpliwości te wyrażał aktyw nie z braku przekonania o celowości zmiany struktury cen czy nawet skali proponowanych rozwiązań, ale z przeświadczenia, że społeczeństwo nie jest dostatecznie przygotowane do zaakceptowania zmian o tak szerokich rozmiarach.

Wątpliwości te oraz świadomość niełatwych do wykonania zadań nie osłabiły jednak woli działania ani pełnego zaangażowania naszego aktywu. Z poczuciem pełnej partyjnej odpowiedzialności realizował on przydzielone mu przez kierownictwo KW na teże naradzie zadania. Do podstawowych zadań należało przeprowadzenie konsultacji w dniu 25 czerwca. Dodać należy, że tezy do konsultacji, (które do KW dotarły o godzinie pierwszej w nocy 25 VI) towarzysze aktywiści otrzymali w godzinach rannych i w trakcie dojazdu w teren zapoznawali się z ich treścią.

Mimo tak niespotykanego pośpiechu i braków we wcześniejszym przygotowaniu aktywu nie odnotowaliśmy faktów nieprawidłowego przeprowadzenia konsultacji w terenie. Licząc się z krótkim okresem czasu przeznaczonym na konsultacje oraz możliwością szybkiego przekazania uwag do KC, a także by nie spotkać się w sobotę z zarzutem po co konsultujecie skoro w poniedziałek będą nam wypłacać rekompensaty – kierownictwo KW postanowiło wszystkie konsultacje przeprowadzić w dniu 25 czerwca. Odbyły się one w 186 punktach naszego województwa, w tym we wszystkich instancjach partyjnych pierwszego stopnia, w 113 zakładach pracy i PGR oraz w 9 środowiskach społeczno-zawodowych miasta Olsztyna.

W konsultacjach uczestniczyło ogółem ponad 7400 osób reprezentujących wszystkie środowiska i grupy społeczno-zawodowe województwa. Oprócz aktywu partyjnego w konsultacjach wzięła udział liczna grupa działaczy stronnictw politycznych, organizacji młodzieżowych i kobiecych oraz przodujących bezpartyjnych robotników i członków samorządu chłopskiego.

Przebiegowi konsultacji towarzyszyła atmosfera powagi, gospodarskiej rzeczowej dyskusji oraz swobody prezentowanych poglądów. Podobnie jak na naradach sekretarzy POP uczestnicy zebrań konsultacyjnych w swej większości podkreślali, że zdają sobie sprawę z ekonomicznej i społecznej konieczności zmiany struktury cen, że rozumieją potrzebę wprowadzenia zwiększonej materialnej zachęty dla rozwoju produkcji rolnej. Z tych też pobudek nie wyrażali w swej ogromnej większości sprzeciwu wobec zmiany cen i akceptowali ideę prowadzenia elastycznej polityki cenowej. Większość uczestników konsultacji poparła projekt rządu. Część jednak zgłosiła swe zastrzeżenia, uwagi i postulaty. Dotyczyły one zarówno skali i zakresu zawartych w projekcie zmian oraz sposobu podziału rekompensaty.

Podnoszono, że podwyższenie cen mięsa i jego przetworów średnio o 69 procent, a w tym popularnych asortymentów mięsa i wędlin w przybliżeniu o połowę jest stanowczo za wysokie. Godzono się z faktem znacznej podwyżki na wyroby luksusowe, natomiast inne zdaniem niektórych dyskutantów nie mogą przekroczyć 30%. Postulowano też by cena cukru oscylowała w granicach 15 złotych. Liczne obiekcje

zglaszali dyskutanci wobec proponowanej podwyżki cen na drób, ryby i większość artykułów mleczarskich. Wyrażano pogląd, że podniesienie cen na substytuty mięsa znacznie obniży poziom życia rodzin wielodzietnych i gorzej sytuowanych materialnie. Przedstawiciele wszystkich środowisk krytykowali sposób zaproponowanej rekompensaty. Padały różnorodne postulaty od stwierdzeń by rekompensata była dla wszystkich jednakowa, poprzez propozycje by wyłączyć z niej osoby zarabiające powyżej 8 tysięcy złotych, do wniosków by wysokość rekompensat uzależnić od wielkości dochodu na jednego członka rodziny. Pojawiły się też obawy, czy jak niegdyś, w przypadku dodatków na mleko rekompensata nie zostanie cofnięta bądź potraktowana jako awans.

Na wielu spotkaniach konsultacyjnych zarówno w mieście oraz w PGR zgłaszano wnioski by podnieść ceny chleba z uwagi na jego duże marnotrawstwo i brak poszanosowania, na sól by nie opłacało się nią posypywać chodników, na alkohole, zapałki i inne artykuły o niskiej cenie, a obniżyć w to miejsce niektóre artykuły przemysłowe.

Rolnicy z zadowoleniem przyjęli podwyżkę cen skupu. Wyrażali jednak obawę czy zrekompensuje im ona wzrost ceny usług, pasz, nawozów i ciągników. Z braku głębszego rozeznania w tym środowisku trudno o głębszą analizę jego postaw.

Jest faktem, że rolnicy indywidualni podczas konsultacji zachowywali się dość biernie, prawdopodobnie nie zdążyli dokonać rozrachunku gospodarczego w swoich zagrodach. Stąd też nawet część obaw czy podwyżka cen na środki produkcji w rolnictwie nie przyhamuje postępu na wsi, spadku nawożenia bądź rozwoju hodowli podnoszona była ostrzej w środowisku naukowców rolnictwa bądź pracowników PGR niż wśród samych rolników. W niektórych środowiskach tak jak przewidywał aktyw były próby kwestionowania zasadności konsultacji w oparciu o oświadczenie Premiera, że ceny będą obowiązywały od poniedziałku, a ceny skupu od 25 czerwca.

Generalnie konsultacje w naszym województwie przebiegały w atmosferze dość spokojnej i rozważnej wymiany zdań i poglądów bez elementów jaskrawej hysterii i zacietrzewienia. Głosy demagogiczne należały do rzadkości. Przeważało przekonanie, że nie jest to łatwa, ale z punktu widzenia potrzeb gospodarki konieczna operacja. Obawiano się pewnego zdenerwowania społeczeństwa w poniedziałek w chwili zetknięcia z nowymi cenami. Nikt nie przypuszczał jednak, że konsultacja zostanie przerwana.

Oświadczeniem Premiera z dnia 25 czerwca o przerwaniu konsultacji aktyw partyjny został zaskoczony. Nie znając powagi sytuacji w wielu ośrodkach kraju poczuł się rozszalony i zdezorientowany. W kłopotliwej sytuacji znaleźli się towarzysze, którzy w godzinach wieczornych przeprowadzali konsultacje.

Wielu aktywistów poczuło się dotkniętych i rozgoryczonych, że kanałem partyjnym nie otrzymało sygnału o zamiarze wstrzymania konsultacji. Niemala też liczba towarzyszy na podstawie sytuacji w województwie z dużą rozterką wewnętrzną stawiało sobie i innym pytania czy przerwanie konsultacji było konieczne. Towarzyszyła tym pytaniom świadomość, iż nie oznacza to naszego zwycięstwa.

Natomiast większość mieszkańców miast przyjęła z ulgą, a nawet nie ukrywaną radością zapowiedź o przerwaniu konsultacji przypuszczając, iż Rząd szybko do sprawy nie wróci. Wśród prostych ludzi niewtajemniczonych w arkan polityki zaczęły krążyć różnorodne pogłoski i domysły, że ktoś „podprowadził” Premiera, że towarzysz Edward Gierek w porę się zorientował i sprawę wycofał.

Dyskusje te oraz fakty spontanicznej radości zwłaszcza wśród części załóg robotniczych o przewadze kobiet jednoznacznie świadczą o stosunkowo niskim stanie świadomości ekonomicznej szeregu załóg. Wśród inteligencji częściej spotykało się

głosy: „Dobrze, że projekt wycofano, bo rzeczywiście trochę z nim przeholowano, ale z drugiej strony człowiek czuje niesmak bo jest to woda na młyn wszelkiej maści krzykaczom i mętom społecznym”. „Całe szczęście, podkreślali inni, że uratowany został autorytet towarzysza Gierka”. Głosy te i dyskusje pojawiły się głównie w piątek wieczorem i w sobotę kiedy to nieznane były rzeczywiste powody przerwania konsultacji. Okres rozterki i wahań oraz pewnej dezorientacji nawet wśród aktywu i w organizacjach partyjnych nie trwał długo. Już w południe dnia 26 czerwca odbyła się w KW narada aparatu politycznego i sekretarzy instancji terenowych, na której po zapoznaniu się z treścią telekonferencyjnego wystąpienia towarzyszy Gierka i Szydłaka – Komitet Wojewódzki, a w ślad za nim komitety miejskie i gminne przystąpiły do ofensywnego działania zmierzającego do przełamania zaistniałego impasu. Chodziło o wytworzenie wśród społeczeństwa atmosfery poparcia dla linii partii i rządu o wyrażenie zaufania i poparcia dla towarzyszy Gierka i Jaroszewicza. Sprawą niezmiernie ważną było wywołanie fali społecznego oburzenia i zdecydowanego odcięcia się mieszkańców województwa od elementów warcholskich i aspołecznych, które doprowadziły do zająć ulicznych w Radomiu i Ursusie zakłócając normalny tok konsultacji.

W sobotę 26 czerwca o godzinie 17-tej we wszystkich ośrodkach miejskich odbyły się narady aktywu miejsko-gminnego, na których uczestnicy po głębszym zapoznaniu się z sytuacją w kraju podejmowali rezolucje, w których deklarowali swe pełne poparcie i zaufanie dla tow. Gierka i Komitetu Centralnego oraz Rządu PRL na czele z tow. Jaroszewiczem.

Przygotowaniem wieców, masówek, partyjnych zebrań otwartych zapoczątkowany został nowy jakościowo etap, etap przewycięzania przejściowego impasu i przekształcania go w zwycięstwo Partii, w ofensywność jej działań. Podobnie jak w pierwszym okresie nie zawiódł aktyw i aparat partyjny. Aktywnie włączyli się do prac działacze i członkowie stronnictw politycznych. Dużą sprawnością organizacyjną i patriotyczną postawę wykazali członkowie organizacji młodzieżowych.

Zorganizowany 27 czerwca wiec w Olsztynie, który zgromadził 35 tysięcy mieszkańców miasta i województwa, atmosfera bojowości i jedności, jej wymowa polityczna, oprawa graficzna i wzruszająca postawa licznej kolumny młodzieżowej – dokumentowały poparcie i zaufanie dla polityki Partii i Rządu, a szczególnie dla towarzysza Gierka.

Uczestnicy wiecu ostro potępili zajścia w Radomiu i Ursusie, żądając przykładowego ukarania ich sprawców. Podkreślali konieczność wprowadzenia zmiany struktury cen po uwzględnieniu wniosków zgłoszonych podczas konsultacji. Podobną wymowę polityczną i społeczną zawierała zdecydowana większość wieców, masówek i zebrań jakie odbyły się w naszym województwie w okresie od 27 czerwca do 1 lipca. W dniu 28-go czerwca odbyły się, podobnie jak w Olsztynie, wiece w Ostródzie, Hławie i Szczytnie. W tymże dniu odbyło się w województwie 260 mityngów, masówek i zebrań w większych zakładach pracy o łącznej liczbie 50 tysięcy uczestników. 29 czerwca masówki i zebrania zorganizowane zostały w 82 zakładach i instytucjach obejmując łącznie 15 tysięcy osób. W następnych dwóch dniach 30 czerwca i 1 lipca akcja zebrań i masówek była nadal kontynuowana i objęła dalszych 90 zakładów, wsi i PGR o łącznej liczbie około 15 tysięcy uczestników. Szacować należy, iż łącznie z zebraniem około 150 tysięcy mieszkańców województwa głównie robotników zakładów przemysłowych i PGR, rolników indywidualnych, kobiet i młodzieży wzięło udział w wiecach, masówkach i otwartych zebraniach partyjnych.

W czasie tych zgromadzeń i zebrań przeważająca większość ludzi pracy województwa (80% rezolucji na około 900, które w odpisie lub bezpośrednio wpłynęły do KW PZPR) jednoznacznie określiła swoje pełne poparcie dla linii politycznej VI i VII Zjazdu PZPR oraz kierownictwa Partii i Rządu z tow. Edwardem Gierkiem i Piotrem Jaroszewiczem. Wyraziła zrozumienie dla obiektywnej konieczności zmian struktury cen z punktu widzenia stworzenia niezbędnych warunków do dalszego dynamicznego społeczno-gospodarczego rozwoju kraju oraz dalszej poprawy materialnych i społecznych warunków ludzi pracy, potępiła fakty nadużywania zasad i instytucji demokracji socjalistycznej do antypatriotycznych, wichrzycielskich i aspołecznych działań w niektórych ośrodkach kraju, zaproponowała szereg uwag i wniosków, wyrażając jednocześnie nadzieję, że będą one wzięte pod uwagę w dalszych pracach rządu nad propozycjami zmiany struktury cen i zasad materialnej rekompensaty.

Wielu mieszkańców województwa z różnych środowisk wysłało swe listy do I Sekretarza KC i Premiera Rządu wyrażając w nich poparcie dla polityki partii i rządu, osobiste refleksje i propozycje, wyrazy szacunku i sympatii dla tow. Edwarda Gierka i Piotra Jaroszewicza.

Analiza rezolucji, które wpłynęły na nasz adres wykazuje, że około 70% – obok pełnego poparcia polityki partii i rządu wyraża nadzieję, że nowe propozycje uwzględnią wnioski i uwagi zgłaszane w toku konsultacji, 30% nie ustosunkowuje się do propozycji cen lub ustosunkowuje się z postawieniem wyraźnych warunków.

Szczere, płynące z serca i wewnętrznego przekonania było zaufanie dla Towarzystwa Gierka. Należy również zdawać sobie sprawę, że ważnym motywem tego dość spontanicznego poparcia wśród części uczestników wieców było odroczenie wprowadzenia w życie nowych cen.

W podjętych rezolucjach jednomyślnie potępiono prowodyrów zajęć ulicznych w Radomiu czy z Ursusa żądając przykładowego ich ukarania. Powszechne było oburzenie na metodę wywierania presji na Rząd przy pomocy niszczenia dobra społecznego i awantur. Dali temu wyraz wszyscy mówcy na wiecach i masówkach.

Często w rozmowach prywatnych słyszało się głosy: „powinno się sprawców zajęć w Radomiu czy Ursusie ukarać tak by pokolenia pamiętały, że wyjście na ulicę się nie opłaca”. Przy tej okazji wyrażano też opinie, że jesteśmy wciąż zbyt liberalni wobec warcholów, nierobów, złotych ptaszków i wszelkiej maści marginesu społecznego.

Należy również być świadomym faktu, że część robotników i nie tylko robotników, tych samych którzy w ostrych słowach potępił wypadki w Radomiu, z odcieniem respektu mówili o załogach, które przerwały pracę, ale nie dopuściły do ekscesów. Ze świadomości tego faktu winny wyphywać daleko idące wnioski do dalszej pracy wśród załóg.

Złożoną i niejednorodną postawę zaprezentowali uczestnicy wieców i zebrań wobec problemu zmiany struktury cen. Prawdą jest, że na zdecydowanej większości zgromadzeń opowiedziano się za ideą zmiany struktury cen, za wprowadzeniem rządowego projektu pod warunkiem uwzględnienia w nim uwag i wniosków jakie zgłoszono podczas konsultacji oraz na masówkach i zebraniach.

Podkreślić jednak należy – że w części rezolucji pominięto w ogóle problem cen. Zjawisko to wymaga szczegółowego przebadania, a co najmniej uściślenia faktów czy sprawę cen pominięli autorzy rezolucji, bądź też usunięto ten problem na skutek żądań zgromadzonych. Należy natomiast wnikliwie przeanalizować sposób przygotowania wieceu w KMG Bisztynek, na którym zgromadzeni w liczbie 350 osób nie zaakceptowali treści rezolucji z uwagi, iż opowiadała się ona za zmianą struktury cen.

Podobnym motywem kierowali się pracownicy 7 niżej wymienionych zakładów w województwie, którzy odmówili podjęcia rezolucji. Były to:

- Spółdzielnia Pracy Stolarskiej „Jedność” w Lubawie,
- Spółdzielnia „Transportowiec” i filia Spółdzielni „Mewa” w Nidzicy,
- Zakłady Graficzne i Przedsiębiorstwo „Las” w Biskupcu,
- Mazurskie Zakłady Przemysłu Sklejek w Morągu,
- Zakłady Przemysłu Maszynowego „Spomasz” w Olsztynie.

Po wyjaśnieniu, że poparcie dla idei konieczności elastycznej polityki cen oznacza poparcie dla projektu Rządu z wniesieniem doń poprawek i uwag społeczeństwa załogi Morąskiej Sklejki i „Spomaszu” w Olsztynie i inne podjęły później rezolucje na poszczególnych wydziałach. Niezależnie od złożoności przyczyn, które wpłynęły na neutralną bądź negatywną postawę niektórych załóg wobec projektu zmiany struktury cen – dość pewnym wydaje się fakt zaniedbań pracy partyjnej w tych środowiskach oraz formalistycznego i powierzchownego przygotowania tych zebrań i masówek. Wskazuje także na dość niski stopień świadomości niektórych załóg. Wypowiedź robotnicy ze Spółdzielni „Nowotki” w Olsztynie, a zarazem działaczki partyjnej na zebraniu aktywu w zakładzie streszczająca się do stwierdzenia: „lepiej by tej podwyżki już nie wprowadzali” – jest symbolicznym przykładem mentalności wielu robotników.

Oprócz problemu cen dużo miejsca na masówkach i wiecach poświęcono sprawie prestiżu i roli Polski w Europie i świecie. Uczestnictwo towarzysza Gierka w Konferencji Partii Komunistycznych i Robotniczych w Berlinie⁵⁴ oraz jego przemówienie podczas obrad tej konferencji skłoniło wielu mieszkańców do głębokiej refleksji nad sprawami ogólnonarodowymi. Spotęgowało poczucie dumy narodowej Polaków i zażenowania z faktu, że w oczach bratnich partii narażona ona została na szwank przez elementy wicherzycielskie i antyspołeczne, że postawiono w tak nieprzyjemnej sytuacji towarzysza Gierka. Nierzadko wśród prostych ludzi padały słowa serdecznego zatroskania: pewno niełatwo jest towarzyszowi Gierkowi w Berlinie, ani razu podczas przemówienia nie oderwał wzroku od kartki. I w tych momentach ujawniało się to autentyczne zaufanie dla przywódcy Partii, oraz głębsze myślenie kategoriami ogólnospołecznymi.

Owacja z jaką witali Towarzysza Gierka robotnicy Katowic odczytana została przez społeczeństwo olsztyńskie nie tylko jako wyraz zaufania i poparcia dla kierownictwa Partii i Rządu, ale również jako pewien dług wdzięczności ludzi pracy dla tow. Gierka za trudy i kłopoty związane ze sterowaniem życiem i rozwojem kraju.

Przemówienie towarzysza Gierka na spotkaniu w Katowicach wyjaśniło wiele problemów nurtujących aktyw i społeczeństwo, rozwiąło pojawiające się plotki i domysły na temat rzekomych rozbieżności w Biurze Politycznym, podniosło w oczach społeczeństwa rangę pracy Rządu i autorytet Premiera. Wszystkie środowiska naszego województwa solidaryzowały się z treścią przemówienia Towarzysza Gierka. Podkreślały jego walory poznawcze, ideowo-wychowawcze oraz wyrażany szacunek i zaufanie do ludzi pracy w rozwiązywaniu spraw trudnych. Z akceptacją i uznaniem przyjęli także mieszkańcy naszego regionu dalszy tok prac Rządu nad doprowadzeniem zmodyfikowanego projektu zmiany struktury cen – o którym mówił towarzysz Jaroszewicz na spotkaniu z działaczami spółdzielczości.

Dziś w województwie nikt nie rozważa alternatyw: będzie zmiana cen czy nie. Sprawa dla każdego jest jasna, że bez zmiany struktury cen niemożliwy jest dalszy postęp. W toku kampanii pogłębiona została ekonomiczna i społeczna edukacja społeczeństwa.

⁵⁴ Europejska Konferencja Partii Komunistycznych i Robotniczych obradowała w Berlinie w dniach 29–30 VI 1976 r. Szerzej: TL, 1976, nr 155 z 30 VI, s. 1–2; ibidem, nr 156 z 1 VII, s. 1–4; ibidem, nr 157 z 2 VII, s. 1–6.

czeństwa na ten temat. Przełamana została bariera milczenia czy wstydlivosti wokół problemu cen. Jaskrawiej społeczeństwo widzi trudności i braki, z którymi musimy się uporać w skali kraju. Instancje partyjne uświadamiały sobie konieczność gruntownej i ofensywniejszej pracy wśród podstawowych ogniw partii i załóg robotniczych. Kształtująca się aktualnie sytuacja na rynku artykułów spożywczych nie wróży zbyt łatwej pracy. Handel, który w okresie trwania kampanii dość dobrze wywiązywał się z zadań i nawet w okresach wzmożonych wykupów radził sobie z zaopatrzeniem rynku dziś boryka się z rozlicznymi trudnościami. Szczególne niezadowolenie wywołują zmniejszone dostawy cukru. Pozostawiona w kompetencji sklepowych reglamentacja na ten towar nie rozwiązuje problemu. Wielu ludzi domaga się wprowadzenia systemu kartkowego jako najbardziej sprawiedliwego. Sytuacja jest o tyle niepokojąca, że cukru najchętniej nie mogą kupić ci, którzy zgodnie z naszym apelem nie poczynili żadnych zapasów, a dziś różni kombinatorzy i cwaniacy nie dość, że zdążą do kilku kolejek to jeszcze pokpiwają sobie z lojalnych, solidnych obywateli i aktywów. Tolerowanie tego rodzaju zjawisk na dłuższą metę przynieść może duże straty społeczne. W kolejkach sklepowych coraz częściej słyszy się głosy niezadowolenia i atakowania personelu.

Aktualna sytuacja oraz doświadczenia płynące z dotychczasowych prac wokół problemu zmiany struktury cen skłaniają do wypracowania szczegółowych wniosków i zadań do dalszej pracy (Wnioski w załączeniu)⁵⁵.

Olsztyńska organizacja partyjna dowiodła w ostatniej kampanii, że w momentach ważnych i decydujących potrafi dobrze i rozumnie pracować. Rokuje to nadzieję, że wzmocze ona swój wysiłek w kierunku lepszego przygotowania członków partii i całego społeczeństwa do zaakceptowania zmodyfikowanego projektu zmian w strukturze cen.

Wydział Organizacyjny KW PZPR
w Olsztynie
Olsztyn, dnia 13.07.1976 r.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 33-53, mps, kopia

Nr 24

1976 lipiec 19, Olsztyn. Informacja bieżąca I sekretarza KW PZPR w Olsztynie
Leona Kłonicy przestana do KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
W a r s z a w a

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje: od 1-go lipca całą obsługę handlu spożywczego w mieście przejął pion spółdzielczości spożywców „Społem”. Handel artykułami spożywczymi na wsi pozostał w gestii WZGS „Samopomoc Chłopska”. Od trzeciej dekady czerwca wystąpiły wzmożone zakupy – cukru, ryżu i kasz jęczmiennych. Codzienne meldunki o stanach zapasów tych towarów w hurcie miejskim

⁵⁵ Załączników nie publikuje się.

i wiejskim wykazywały tendencje spadkowe. W okresie trzynastu dni lipca zapasy cukru w hurcie zmniejszyły się o 437 ton. Nadmierny wykup cukru w detalu oraz konieczność utrzymania remanentów w hurcie zdecydowały o wprowadzeniu z dniem 6.07 br. ograniczenia sprzedaży cukru do 1 kg na jednego kupującego. Z obserwacji rynku wynika, że w niektórych miejscowościach doszło do zwiększonych zakupów chleba i soli. Nie miało to jednak większego wpływu na utrzymanie ciągłości zaopatrzenia. Bardzo trudna sytuacja ukształtowała się w zaopatrzeniu rynku w ryż, kasze, a przede wszystkim cukier. W punktach sprzedaży występował całkowity brak tych artykułów, gdyż ograniczone ilości zwłaszcza cukru, były rozprzedane w ciągu kilku minut.

Od 14 lipca wydano polecenie zwiększenia dostaw cukru, kasz, ryżu z zachowaniem ograniczenia sprzedaży cukru 1 kg na jednego kupującego. W ciągu ostatnich kilku dni nastąpiło pewne uspokojenie, mniejsza nerwowość i agresywność wśród klientów, aczkolwiek zapotrzebowanie na cukier jest w dalszym ciągu duże. Dostawy cukru z hurtu były utrzymane w przeciągu ostatniego tygodnia na poziomie roku ubiegłego.

Dostawy mięsa i jego przetworów przebiegają zgodnie z rozdzielnikiem 97,5 procent w stosunku do sprzedaży w lipcu 1975 roku. Limit sprzedaży drobiu w wysokości 170 ton w minimalnym stopniu nawet nie pokrywa zwiększonego w okresie turystycznym zapotrzebowania. Zachodzi też pilna potrzeba uzyskania dodatkowego limitu sprzedaży na lipiec w wysokości przynajmniej 50 ton.

Zaopatrzenie w pieczywo jest wystarczające zarówno asortymentowo, jak i jakościowo. Na terenie wiejskim dostawy odbywają się raz dziennie. Opracowana przez gminne spółdzielnie rejonizacja dostaw uwzględnia potrzeby tych placówek, które nie posiadają wystarczającej zdolności produkcyjnej. Dostawy wód mineralnych uzależnione od przydziałów centralnych, które na trzeci kwartał br. wynoszą 4500 tys. butelek, są w miesiącu lipcu realizowane zaledwie na poziomie 2 tys. butelek. Należy nadmienić, że zaległość w drugim kwartale br. sięga 2100 butelek. Zaopatrzenie w „Pepsi-Colę” jest niewystarczające i ograniczone przydziałami.

Dość trudna jest sytuacja na rynku owocowo-warzywnym. Dotyczy to zwłaszcza pomidorów, ogórków, kapusty. Zaspakajanie istniejącego popytu waha się w granicach 60-70 procent. Dostawy pomidorów z importu w br. przebiegają wyjątkowo opieszale. Na wysokość przydziałów 750 ton, dotychczasowa realizacja do dnia 17 lipca wynosiła 30 ton. Przed 22 lipca spodziewana jest dostawa dalszych 90 ton. Podaż ziemniaków nie pokrywa zapotrzebowania. Sprowadzane są one z odległego województwa kaliskiego, ponieważ na skutek zakazu miejscowych władz administracyjnych odmawiają dostaw tradycyjni dostawcy z województw ościennych (np. Płock, Bydgoszcz).

Sytuacja społeczno-polityczna w województwie jest ustabilizowana. W związku ze zbliżającą się 32 rocznicą powstania PRL podejmowane są dalsze zobowiązania produkcyjne i czyny społeczne.

I sekretarz KW PZPR
/-/ Leon Kłonica
Olsztyn, dnia 19.07.1976

Nr 25

1976 lipiec 21, Olsztyn. Informacja bieżąca sekretarza KW PZPR w Olsztynie Seweryna Bidzińskiego przesłana do KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
Warszawa

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje: w dalszym ciągu wiele refleksji i komentarzy wzbudza wystąpienie tow. Edwarda Gierka wygłoszone na naradzie pierwszych sekretarzy KZ największych zakładów produkcyjnych w Polsce⁵⁶. Na terenie miasta Olsztyna odnotowano następujące komentarze:

- I sekretarz KC dał wyraz tego, że kierownictwo partii liczy się z opinią społeczną w ogóle, a środowisk robotniczych w szczególności,
- praktyka konsultacji jest wielką zdobyczą demokracji socjalistycznej i konsekwentnie wcielana w życie,
- robotnicy podkreślają, że treść i ton wystąpienia przywódcy naszej partii wprowadza spokój, rozważę, mobilizuje do lepszej pracy,
- w zakładach pracy miasta Olsztyna słowa wypowiedziane w czasie narady pierwszych sekretarzy KZ odebrano jako wytyczne do dalszego działania, lepszej, pełniejszej realizacji zadań,
- padają głosy, że produkować szybciej i więcej to nie znaczy gorzej. W praktyce wiele zakładów pracy [i] robotnicy dostrzegają dużo marnotrawstwa sił i środków.

Na węzle PKP Olsztyn stwierdzono, że z braku artykułów przemysłowych wysokiej jakości musimy zadowalać się bubłami, których jakość jest niska. Wskazywano na niemożność obuwia czy też niskiej jakości odzieży. Wiele zastrzeżeń budzi fason, kolorystyka, jakość wykonania. „Choć na etykietce pisze nowość – jest to czasami nowość brakoróbstwa”. Trudno jest znaleźć buty lub bluzkę, które by służyły przez kilka sezonów. Wysuwane są postulaty, że należy wzmocnić kontrolę społeczną nad jakością produkcji.

W różnych środowiskach miasta Olsztyna mówi się, że społeczeństwo nasze jest dzisiaj zasobne. Dzięki mądrej i rozsądnej polityce partii, dzięki trosce naszego przywódcy partyjnego.

Dyskutanci zarówno w mieście, jak i w całym województwie w pełni aprobują postulat, że wyższa płaca winna być wynikiem lepszej pracy.

Należy wymagać od wszystkich coraz pełniejszej realizacji obowiązków służbowych i społecznych. Karać tych szczególnie wśród kadry kierowniczej, którzy przede wszystkim widzą własny interes.

Środowisko budowlanych podkreśla, że należy skończyć ze statystyką, która zamazuje autentyczny obraz rzeczywistości. W realizacji inwestycji należy:

- konsekwentnie realizować zadania planowe,
- nie odstępować od ustalonych terminów,
- nie przyjmować nie zakończonych budów,
- żądać uczciwości w pracy i konsekwencji w działaniu.

⁵⁶ Narada pierwszych sekretarzy organizacji partyjnych 164 czołowych zakładów przemysłowych kraju, z udziałem I sekr. KC PZPR Edwarda Gierka, odbyła się 19 VII 1976 r. w Warszawie. Zob. TL, 1976, nr 172 z 20 VII, s. 1–2.

Robotnicy olsztyńskich fabryk mebli podkreślają, że tylko sumienną pracą można dać wyraz poparcia słusznej polityce partii.

Sytuacja na rynku normalizuje się. Tu i ówdzie występują trudności w zaopatrzeniu w cukier, ryż, kasze, płatki owsiane, drób. Handel podejmuje niezbędne kroki zmierzające do poprawy sytuacji na rynku.

Sekretarz KW PZPR
/-/ Seweryn Bidziński
Olsztyn, 21.07.1976 r.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 61-61a, mps, oryginał

Nr 26

1976 lipiec 23, Olsztyn. Informacja bieżąca I sekretarza KW PZPR w Olsztynie Leona Kłonica przesłana do KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
W a r s z a w a

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje: w ostatnich dniach zanotowano znaczny wzrost obrotu artykułami żywnościowymi. Spowodowało to istotne przesunięcie w strukturze sprzedaży zarówno w handlu miejskim, jak i wiejskim.

Szczególne braki odczuwa się w pokryciu rosnącego popytu na cukier, w wyniku czego stan zapasów w hurcie na dzień 21.07.[19]76 r. jest o ponad 600 ton niższy od zalecanego normatywu MHWiU. Popyt na kasze, ryż, płatki zbożowe, mąkę utrzymuje się w granicach normy w miastach, zaś na wsi z braku pasz popyt na wyżej wymienione artykuły jest znacznie większy. Jest on nieco mniejszy od popytu sprzed 15 lipca br., lecz nadal odczuwalny.

Tak w miastach, jak i na wsi obserwujemy zwiększony wykup konserw mięsnych. Wykup przez jednego kupującego sięga często 20-30 sztuk puszek. Występuje niepełne pokrycie potrzeb na ziemniaki, a ich cena utrzymuje się w wysokości 10 zł. Za mało jest również w sprzedaży pomidorów i ogórków.

Aktualne zapasy w hurcie podstawowych artykułów żywnościowych utrzymują się na poziomie pozwalającym na pokrycie potrzeb konsumpcyjnych według wielkości zwyczajowo przyjętych w detalu.

I sekretarz KW PZPR
/-/ Leon Kłonica
Olsztyn, dnia 23.07.[19]76

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 62, mps, oryginał

Nr 27

1976 lipiec 24, Olsztyn. Informacja bieżąca sekretarza KW PZPR w Olsztynie Seweryna Bidzińskiego dla KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
W a r s z a w a

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje: zaopatrzenie rynku w podstawowe artykuły spożywcze należy aktualnie ocenić jako dostateczne, z wyjątkiem cukru, na który popyt w dalszym ciągu utrzymuje się na wysokim poziomie. Powszecnie stosowana jest zasada sprzedaży cukru w sklepach w dwóch rzutach, rano i po godzinie 15-tej. Dotyczy to zwłaszcza sklepów miejskich, gdyż na wsi, gdzie dostawa cukru odbywa się raz w tygodniu – sprzedaż praktycznie prowadzona jest w ciągu jednego dnia.

W pionie miejskim nie stwierdza się w zasadzie wzmożonych zakupów jakichkolwiek artykułów, natomiast w sklepach wiejskich zdarzają się przypadki nadmiernych zakupów chleba oraz kasz. W tej sytuacji przedsiębiorstwa handlowe otrzymały polecenia:

– utrzymania miesięcznego limitu sprzedaży cukru w hurcie miejskim 1120 ton i wiejskim 1350 ton (sprzedaż za 20 dni lipca br. wyniosła łącznie 1583 tony),

– utrzymania odpowiednich zapasów w hurcie pozostałych artykułów masowych.

Wobec trudnej sytuacji w zakresie zaopatrzenia w mięso i drób polecono:

– wycofać drób z rożen (poza jednym punktem w Olsztynie),

– wycofać drób ze sklepów i zakładów gastronomicznych w dni bezmięsne,

– ograniczyć sprzedaż mięsa i jego przetworów do bufetów przyzakładowych (za wyjątkiem bufetów w dużych zakładach przemysłowych),

– w zakładach gastronomicznych sieci otwartej ograniczyć wielkość porcji mięsa (średni o 12 procent) oraz zawężyć asortyment dań o wysokim nakładzie surowca mięsnego.

W grupie artykułów nabiałowych (mleko oraz jego przetwory i jaja) zaopatrzenie przebiega normalnie.

Sekretarz KW PZPR
/-/ Seweryn Bidziński
Olsztyn, dnia 24.07.[19]76

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1269, k. 63, mps, oryginał

Nr 28

1976 lipiec 31, Ostróda. Informacja KM PZPR w Ostródzie o sytuacji rynkowej dotyczącej sprzedaży artykułów spożywczych w sklepach WSS w Ostródzie

I n f o r m a c j a

o sytuacji rynkowej w sprzedaży spożywczych artykułów masowych w sklepach WSS w Ostródzie

W ostatnich dniach stwierdzamy dalsze pogłębiające się niezadowolenie ludności dokonujących zakupu cukru. W kilku przypadkach u stojących w kolejkach w sklepie

za cukrem notowaliśmy zdenerwowanie i złowrogie postawy tych ludzi i tak dla przykładu:

sklep nr 11 – w wyniku pchania się na sali sprzedażowej, przesunięto lady sprzedażowe oraz zepchnięto młynek do kawy, który uległ poważnemu uszkodzeniu;

sklep nr 12 – pewna część kupujących wtargnęła na zaplecze sklepowe i wymusiła dalszą sprzedaż cukru, tj. poza ustalony limit dzienny sprzedaży;

sklep nr 37 – podburzano do zniszczenia lad sprzedażowych;

sklep nr 39 – podburzano i straszono podpaleniem sklepu.

Biorąc pod uwagę te okoliczności dyr. WSS w Ostródzie podjęła następujące decyzje:

– z dniem 31.07.[19]76 r. całkowicie wycofaliśmy sprzedaż cukru (do odwołania) ze sklepu nr 17 (SAM) sprzedaż cukru w stoisku tradycyjnym blokuje dokonywanie zakupów innych towarów, a ponadto stwarza doraźne możliwości do kradzieży jak również prowokująco działa na elementy chuligańskie swobodne dojścia do stoisk wolnostojących,

– z dniem 2.08.[19]76 r. wprowadzimy sprzedaż cukru do ograniczonej sieci detalicznej (do ok. 8-miu sklepów w porozumieniu z miejscowym Wydz.[iałem] Handlu) o ile dzienna średnia podaż nie przekroczy 4 ton,

– rozpoczęcie sprzedaży cukru o jednakowej godz. (15.30) w całej sieci detalicznej (do całkowitej wyprzedaży dziennego limitu), co uniemożliwia dokonywania zakupów przez te same osoby w kilku punktach.

Rozumiejąc, że strona organizacyjna nie wyczerpuje problemu, prosimy o ewentualne rozważenie zwiększenia podaży cukru do 6 ton dziennie na okres I-szej dekady m-ca sierpnia br.

Ostróda, dnia 31.VII.1976 r.

Źródło: APO, KW PZPR, 1141/1380, k. 1, mps, kopia

Nr 29

1976 lipiec 31, Olsztyn. Informacja bieżąca sekretarza KW PZPR w Olsztynie Seweryna Bidzińskiego przestana do KC PZPR

Komitet Centralny PZPR
Wydział Organizacyjny
Sektor Informacji Partyjnej
W a r s z a w a

Komitet Wojewódzki PZPR w Olsztynie informuje, że przedsiębiorstwa budowlano-montażowe i remontowo-budowlane plan pierwszego półrocza wykonały w 100,5 proc., natomiast roczny plan obrotu globalnego w okresie od stycznia do czerwca br. wykonały w 50,5 procentach, w tym plan produkcji podstawowej w 49,4 proc. Dynamika obrotu globalnego w stosunku do pierwszego półrocza 1975 roku wyniosła 13 proc., a w produkcji podstawowej 9,6 procent. Cały przyrost produkcji uzyskany został w wyniku wzrostu wydajności pracy.

W realizacji zadań rzeczowych tylko iławskie i bartoszyckie przedsiębiorstwa budowlane oddały kilka obiektów przed upływem terminu cyklowego. Między innymi dwa budynki mieszkalne w Ostródzie oraz magazyn dla Przedsiębiorstwa Obróbki Drewna w Iławie. Skrócenie cyklu na tych obiektach wyniosło od 2 do 4-ch miesięcy.

Zbyt często na budowach występuje brak cementu i innych materiałów. Powoduje to znaczne straty czasu i przestoje na budowach. Ponadto stwierdza się powszechny brak transportu, koparek, dźwigów samojezdnych i elektronarzędzi. Różnorodność maszyn o tym samym przeznaczeniu powoduje duże trudności w zaopatrzeniu w części zamienne w przypadku awarii. Poza tym w przedsiębiorstwach budowlano-montażowych występuje powszechny niedobór robotników kwalifikowanych jak: murarze, tynkarze, lastrykarze. Powoduje to opóźnienia w robotach wykończeniowych budowlanych obiektów. Jednocześnie pomimo braku wyżej wymienionych robotników, poza planem zlecane są przedsiębiorstwom roboty wykończeniowe poza terenem ich działania. Wywołuje to dodatkowe zakłócenia w realizacji zadań planowych.

Zniwa – dotychczas skoszono rzepik i rozpoczęto koszenie rzepaku oraz żyta w południowej części województwa na glebach lżejszych. Łącznie skoszono 2 tys. ha., to jest 12 procent rzepaku i 1,5 tys. ha. zbóż (żyta) w gospodarce chłopskiej.

Stan posiadanego sprzętu przy jego pełnym wykorzystaniu i sprzyjających warunkach atmosferycznych pozwala na zbiór zbóż w ciągu 15-20 dni. Zgromadzone zapasy części zamiennych nie zabezpieczają w pełni potrzeb w przypadku wystąpienia większej awarii sprzętu. Aktualnie brakuje ogumienia do kombajnów „Vistula” i ciągników C-355 – 40 sztuk, części zamiennych do przyczep samobierających NT-4 – 20 pozycji, do pras „Jaga” aparatów wiążących.

Plan skupu zwierząt rzeźnych w gospodarce całkowitej w okresie od 1.01 – 25.07.[19]76 r. wykonano w 98,3 proc., co stanowi 105,8 proc. w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego.

Skup żywca za 25 dni lipca wykonano w 61,7 proc., natomiast skupu mleka za okres od 1.01-25.07.[19]76 r. wykonano w 96 proc., [co] stanowi 111,3 proc. w stosunku do analogicznego okresu roku 1975. Za 25 dni lipca wykonano skup mleka w 79,2 proc.

Sytuacja na rynku w ostatnich dniach nie uległa zasadniczej zmianie. Nadal bardzo duży popyt występuje na cukier. W wielu miejscowościach województwa rodziny wielodzietne domagają się, a nawet żądają sprzedaży cukru na kartki dla małych dzieci. W dniach 27, 28 lipca zwiększono dostawy cukru do sklepów wiejskich. W pobliżu większych ośrodków wczasowo-gospodarczych zalecono dostawy interwencyjne.

W artykułach do produkcji rolnej występuje w dalszym ciągu zwiększony popyt na opał. Stwierdza się również brak opału w niektórych ośrodkach miejskich (Szczyt-no, Kętrzyn, Ostróda). Potrzeby pasz są pokrywane zaledwie w 25–30 procentach w stosunku do sprzedaży roku ubiegłego. Odczuwa się brak nawozów azotowych. Popyt na maszyny i narzędzia rolnicze nie jest zaspokajany, głównie w ciągniki C-330, wiązalki ciągnikowe, kosiarki rotacyjne i inne.

Aktualnie na terenie województwa odbywają się posiedzenia Egzektyw POP, na których dokonywana jest ocena wszystkich członków i kandydatów partii od strony ich postawy i zaangażowania w okresie kampanii politycznej związanej ze zmianami struktury cen. W stosunku do towarzyszy, którzy zajmowali niewłaściwą postawę, brak zaangażowania, naruszali dyscyplinę wewnątrzpartyjną wyciągane są wnioski organizacyjne.

Sekretarz KW PZPR
-/ Seweryn Bidziński
Olsztyn, dnia 31.07.1976 r.